

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 1 – 2 czerwca 2015 r. na kierunku „geografia”
prowadzonym w ramach obszaru nauk przyrodniczych oraz obszaru nauk społecznych
na poziomie studiów pierwszego oraz drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanych w formie studiów stacjonarnych (studia pierwszego i drugiego stopnia)
i niestacjonarnych (studia drugiego stopnia)
na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Michał Kozakiewicz, członek PKA
członkowie:

prof. dr hab. Krzysztof Fortuniak, członek PKA

prof. dr hab. Zygmunt Młynarczyk, ekspert PKA

Marcin Grzegorzczak, ekspert PKA ds. studenckich

mgr Grzegorz Kołodziej, ekspert PKA ds. formalno - prawnych

Krótką informacją o wizytacji

Wizytacja na kierunku „geografia” prowadzonym na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Poprzednia wizytacja ww. kierunku została przeprowadzona przez Komisję w roku akademickim 2007/2008 i zakończyła się wydaniem oceny pozytywnej (uchwała nr 655/ 2008 Prezydium PKA z dnia 25 września 2008 r.).

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z Raportem Samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku. Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy ZO PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.

¹Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

1) Obowiązująca strategia rozwoju Akademii Pomorskiej w Słupsku została przyjęta – zgodnie z przepisami Statutu – uchwałą nr R/0004/24/13 Senatu z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Akademii Pomorskiej w Słupsku do 2020 roku. Strategia rozwoju realizowana w poprzednich latach została zatwierdzona uchwałą nr R/0004/ 49/11 Senatu z dnia 30 listopada 2011 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Akademii Pomorskiej w Słupsku na lata 2011-2015. Strategia Rozwoju Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego na lata 2014-2020 została przyjęta uchwałą nr R/0004/01/14 Rady Wydziału z dnia 15 stycznia 2014 r. Ponadto Rada Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego, po stwierdzeniu zgodności ze strategią rozwoju podstawowej jednostki organizacyjnej, przyjęła uchwałą nr R/040/0004/2014 z dnia 14 maja 2014 r. strategię rozwoju Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych na lata 2014-2020. Tryb przyjęcia Strategii Rozwoju spełnia wymogi określone w art. 66 ust. 1a oraz art. 70 ust. 1 Ustawy.

W Strategii Rozwoju Akademii Pomorskiej w Słupsku jako główne cele strategiczne wymienia się m. in.: (i) zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia, (ii) wzmocnienie potencjału badawczego Uczelni, a także (iii) rozwój współpracy z otoczeniem. Z kolei głównymi celami strategicznymi Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego wymienionymi w Strategii Rozwoju Wydziału są: (i) wzmocnienie potencjału badawczo-naukowego Jednostki, (ii) rozwój oferty edukacyjnej i podwyższanie jakości kształcenia, (iii) rozwój ścisłej współpracy z otoczeniem samorządowym i gospodarczym, (iv) wzrost efektywności zarządzania. Strategia Wydziału jest więc wyraźnie spójna z misją i strategią Uczelni, stanowiąc zarazem jej uszczegółowienie i rozwinięcie. Koncepcja kształcenia właściwa dla specyfiki ocenianego kierunku studiów określona została z kolei w Strategii Rozwoju Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych. W dokumencie tym mocno podkreślona została konieczność prowadzenia badań i kształcenia na potrzeby miasta i regionu, przy aktywnej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów zakładająca rozwijanie różnorodnych specjalności dostosowanych do zmieniających się potrzeb edukacyjnych oraz wymagań lokalnego rynku pracy jest więc spójna z głównymi celami strategicznymi Uczelni i Wydziału.

2) Zgodnie z przyjętą Strategią Rozwoju, koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest modyfikowana stosownie do specyfiki kierunku oraz zakładanych efektów kształcenia. W procesie tym biorą udział różne grupy interesariuszy wewnętrznych, aktywnie włączani są także reprezentanci otoczenia społeczno-gospodarczego Uczelni. Udział interesariuszy zewnętrznych w procesie określania koncepcji kształcenia realizuje się poprzez ich uczestnictwo w pracach Rady Gospodarczej, do kompetencji której należy m.in. określanie priorytetów rozwoju poszczególnych kierunków studiów. Niezależnie od prac Rady, Instytut Geografii i Studiów Regionalnych prowadzący oceniany kierunek „geografia” przeprowadził w roku 2014 niezależną diagnozę rynku pracy subregionu słupskiego, w której określone zostały specyficzne wymagania pracodawców

w stosunku do absolwentów opuszczających Uczelnię. Wyniki tych badań wykorzystywane są w procesie doskonalenia oferty dydaktycznej. W procesie określania koncepcji kształcenia, obok pracowników zaangażowanych w proces dydaktyczny, uczestniczą także aktywnie studenci poprzez udział swoich przedstawicieli we wszystkich wewnętrznych organach kolegialnych monitorujących i kształtujących programy studiów (Rada Wydziału, Instytutowa i Wydziałowa Komisja ds. Wewnętrznego Systemu Jakości Kształcenia). Wynikiem prac tych organów jest rozszerzanie oferty dydaktycznej poprzez otwieranie nowych specjalności takich, jak np. Geografia bezpieczeństwa, Bioklimatologia, czy Geoinformacja, a także modyfikowanie treści nauczania oraz form zajęć już istniejących. Samorząd Studencki wyraża swoją opinię na temat programów i planów studiów oraz kwestii studenckich na posiedzeniach Senatu oraz Rady Programowej.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Strategia Jednostki jest spójna z misją i strategią Uczelni. Głównym celem strategicznym Jednostki odpowiada koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów, zakładająca rozwijanie różnorodnych specjalności dostosowanych do zmieniających się potrzeb edukacyjnych oraz wymagań lokalnego rynku pracy.

2) W tworzeniu koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku studiów biorą udział zarówno interesariusze wewnętrzni jak i zewnętrzni. Udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w kształtowaniu oferty dydaktycznej Jednostki zawiera się w określaniu aktualnych oczekiwań i potrzeb regionalnego rynku pracy, co następnie stanowi podstawę do działań doskonalących podejmowanych w odpowiednich ciałach kolegialnych Jednostki przy współudziale wszystkich grup interesariuszy wewnętrznych.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Programy kształcenia dla wizytowanego kierunku opracowywano w oparciu o następujące dokumenty wewnątrzuczelniane dotyczące opracowywania, konsultowania i zatwierdzania programu kształcenia:

- Zarządzenie Rektora nr R/0210/117/11 z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie zasad konstruowania programów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego obowiązującymi dla programów kształcenia w roku akademickim 2012/2013 oraz kompletowania dokumentacji dla programów w Akademii Pomorskiej w Słupsku;
- Zarządzenie Rektora nr R/0210/01/12 z dnia 30 stycznia 2012 r. wprowadzające Aneks nr 1 do zarządzenia nr R/0210/117/11 z dnia 20 grudnia 2011 r. w sprawie zasad konstruowania programów kształcenia zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego obowiązującymi dla programów kształcenia w roku akademickim 2012/2013 oraz kompletowania dokumentacji dla programów w Akademii Pomorskiej w Słupsku;

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

- Zarządzenie Rektora nr R10210/09/12 z dnia 21 lutego 2012 r. w sprawie wprowadzenia ujednoczonych wzorów opisu modułu kształcenia (sylabusa), tabel i matryc efektów kształcenia;
- Uchwałę Senatu nr R/004/33/13 z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia wytycznych do pracowania procedur weryfikowania efektów kształcenia w programach studiów w Akademii Pomorskiej w Słupsku;
- Uchwałę Senatu nr R/004/34/13 z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedury zatwierdzania programów kształcenia na kolejny cykl kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia na kierunku „geografia” przyjęte zostały uchwałą Senatu AP nr R/0004/23/12 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie zatwierdzenia programów kształcenia na studiach I stopnia, w tym efektów kształcenia i programów studiów na lata 2012-2015. Efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia zatwierdzono uchwałą nr R/0004/46/12 z dnia 25 września 2012 r. Obudowę prawną i organizacyjną w zakresie przyjętych w Uczelni działań dotyczących projektowania programów kształcenia należy uznać za prawidłową.

Oceniany kierunek studiów prowadzony jest na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym AP w Słupsku w ramach ogólnoakademickiego profilu kształcenia. Efekty kształcenia wyodrębniono z dwóch obszarów kształcenia tj. z obszaru nauk przyrodniczych oraz obszaru nauk społecznych. Jako dziedziny wskazano: nauki o Ziemi w dyscyplinie geografia, dziedzinę nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia oraz zarządzanie, dziedzinę nauk społecznych w dyscyplinie socjologia oraz pedagogika.

Kierunek „geografia” przewiduje dwupoziomowy proces kształcenia o profilu ogólnoakademickim w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, lecz w przypadku studiów niestacjonarnych obecnie uruchomiony jest jedynie ostatni rocznik studiów II stopnia. Na studiach I stopnia Wydział oferuje 4 specjalności – Gospodarka i Polityka Samorządowa, Kształtowanie i Zarządzanie Środowiskiem Przyrodniczym, Geoinformacja, Bioklimatologia. Studia II obejmują natomiast 8 specjalności: Turystyka, Gospodarka i Administracja Samorządowa, Kształtowanie i Zarządzanie Środowiskiem Przyrodniczym, Klimat i Gospodarka Wodna, Geografia Bezpieczeństwa, Geoturystyka, Turystyka Kulturowa oraz Geografia Nauczycielska. Zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji efekty kształcenia na ocenianym kierunku zostały oddzielnie podane dla wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, z wykorzystaniem języka KRK: „zna”, „potrafi”, „rozumie”, „stosuje”, „wykorzystuje”, „umie” itp.

Efekty kształcenia dla pierwszego poziomu studiów obejmują 29 efektów z zakresu wiedzy, 25 dotyczy umiejętności, a 11 kompetencji społecznych. Odnoszą się one do wszystkich efektów kształcenia wyspecyfikowanych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego dla nauk

przyrodniczych oraz do 9 efektów z obszaru nauk społecznych (5 z zakresu wiedzy i 4 z zakresu umiejętności). W przypadku studiów II stopnia zdefiniowano 11 efektów z zakresu wiedzy, 14 dotyczących umiejętności i 7 kompetencji społecznych. Odnoszą się one do 29 efektów (9/11 12/12 8/8) z obszaru nauk przyrodniczych (na 31 podanych w Rozporządzeniu) oraz do 13 efektów z obszaru nauk społecznych (7 z zakresu wiedzy i 6 z zakresu umiejętności). Nieuwzględnienie 2 ostatnich efektów z zakresu wiedzy dla obszaru nauk przyrodniczych uzasadnia fakt, że w Rozporządzeniu brzmią one niemal identycznie dla studiów I jak i II stopnia, więc zostały już osiągnięte w trakcie studiów I stopnia.

Analiza treści kierunkowych efektów kształcenia wskazuje na ich pełną zgodność z koncepcją kształcenia na kierunku „geografia” uwzględniającą dychotomiczny charakter geografii i zakładającą zdobycie wiedzy i umiejętności zarówno z dziedziny nauk o Ziemi jak i nauk społecznych. Co ważne, zagadnienia obu dziedzin nie są w większości efektów kształcenia potraktowane rozłącznie, lecz tworzą spójną całość. Zarówno w przypadku studiów pierwszego jak i drugiego stopnia kierunkowe efekty kształcenia są prawidłowym uszczegółowieniem efektów obszarowych ukierunkowanym na osiągnięcie założonego profilu absolwenta. Pewien niepokój może budzić stosunkowo duży poziom ogólności kierunkowych efektów kształcenia sformułowanych dla studiów II stopnia. Fakt ten jest jednak uzasadniony specyfiką geografii, dla której, niezależnie od rozporządzenia przyporządkowującego geografii do jednej dziedziny wiedzy, koło zainteresowań badawczych jest bardzo szerokie. W naukach geograficznych znaleźć można zarówno kierunki badań odnoszące się do czysto humanistycznych obszarów badań (np. geografia historyczna, społeczna), poprzez nauki ekonomiczne (geografia ekonomiczna) i przyrodnicze (klasyczna geografia fizyczna) aż do nauk ścisłych (geofizyka – meteorologia, hydrologia). Różne specjalności oferowane studentom geografii WM-P pozwalają kształcić różnych specjalistów z zakresu geografii. Dlatego właściwym wydaje się, że efekty kształcenia w przypadku studiów II stopnia zostały uszczegółowione dopiero na poziomie modułów specjalności.

Zastrzeżenia może budzić jedynie specjalność nauczycielska która, zgodnie z nazwą, ma przygotowywać do wykonywania zawodu nauczyciela. W obowiązujących dla kształcenia nauczycieli standardach sprecyzowano również efekty kształcenia. Efekty kształcenia podane w standardach dla nauczycieli nie pojawiają się w programie studiów jako efekty kierunkowe dla tej specjalności lecz dopiero jako efekty modułowe, gdzie realizowane są już w sposób prawidłowy. Zaleca się uzupełnienie programu studiów dla specjalności nauczycielskiej o jawnie sprecyzowane efekty kierunkowe wynikające ze standardów dla kształcenia nauczycieli.

Zarówno na studiach I jak i II stopnia przedmiotowe/modułowe efekty kształcenia zostały określone w sylabusach dostępnych dla studentów poprzez aplikację „Wirtualny Dziekanat”. Podobnie jak w przypadku efektów kierunkowych zostały one oddzielnie zdefiniowane dla wiedzy,

umiejętności i kompetencji społecznych z użyciem „języka KRK”. Z reguły podano 3-6 efektów z zakresu wiedzy oraz 2-5 z zakresu umiejętności i również 2-4 z zakresu kompetencji społecznych. Efekty te są właściwym uszczegółowieniem efektów kierunkowych, tworząc wraz z nimi spójny system prowadzący do osiągnięcia zakładanej sylwetki absolwenta. Choć obecny system kształcenia, oparty na KRK, nie definiuje jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne powinien posiadać absolwent geografii, a jedynie stawia wymóg (w przypadku analizowanego kierunku spełniony) zbieżności kierunkowych efektów kształcenia z efektami obszarowymi, przegląd kierunkowych, a zwłaszcza modułowych efektów kształcenia pozwala stwierdzić, że w przypadku ich osiągnięcia absolwent wizytowanego kierunku posiada wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne przypisywane tradycyjnie absolwentom studiów wyższych o kierunku geograficznym.

W kartach przedmiotów/modułów wyraźnie wyspecyfikowano, które z efektów kierunkowych oraz które z efektów obszarowych są przez ten przedmiot/moduł realizowane. Oddzielnie określono przedmiotowe/modułowe efekty kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych pozwalające na osiągnięcie efektów kierunkowych. Wykazano tym samym, że przedmiotowe, kierunkowe i obszarowe efekty kształcenia są spójne. Tworzą one koherentną całość i pozwalają na osiągnięcie założonych celów kształcenia. Dowodzą tego również przedstawione w załącznikach do Raportu Samooceny matryce efektów kształcenia. Poszczególne efekty kształcenia osiąmane są w trakcie realizacji różnych przedmiotów, przy czym każdy z efektów realizowany jest najczęściej w trakcie kilku przedmiotów.

Na studiach I stopnia integralną część programu stanowią praktyki zawodowe w wymiarze 90 godz. (3 ECTS), które student realizuje na 4 semestrze jako praktykę ciągłą. Organizację praktyk zawodowych określa Regulamin Praktyki Zawodowej dla studentów kierunku „geografia”. W Regulaminie zdefiniowano również efekty kształcenia, jakie powinny zostać osiągnięte w trakcie realizacji praktyk oraz wskazano, jakie efekty kierunkowe pozwalają one osiągnąć. Podano też metody ich weryfikacji. Przedstawione zasady i formy odbywania praktyk oraz ich zaliczania są prawidłowe i wskazują, że pozwala ona na osiągnięcie założonych kierunkowych efektów kształcenia.

Na studiach II stopnia praktyki odbywane są tylko na specjalności nauczycielskiej i obejmują przeprowadzanie wymaganych standardami dla kształcenia nauczycieli zajęć w szkołach różnego poziomu. Liczba godzin tych praktyk jest zgodna z wytycznymi podanymi w standardach dla kształcenia nauczycieli. Sylabusy praktyk nauczycielskich są częścią sylabusu modułu Przygotowanie w Zakresie Dydaktycznym i zawierają efekty kształcenia wymagane w standardach. W teczkach osobowych kontrolowanych w czasie pobytu Zespołu Oceniającego PKA znajdowały się karty praktyk, wypełnione zgodnie z regulaminem praktyk.

2) Kierunkowe efekty kształcenia są ogólnodostępne na stronie internetowej Wydziału. Modułowe i przedmiotowe efekty kształcenia są integralną częścią sylabusów. Są one dostępne dla studentów wizytowanego kierunku poprzez aplikację „Wirtualny Dziekanat”. Studenci w trakcie spotkania z Zespołem Oceniającym potwierdzili dostępność sylabusów i możliwość zapoznania się z efektami kształcenia. W ocenie studentów efekty kształcenia są sformułowane w sposób przejrzysty i zrozumiały. Nauczyciele akademicy zapoznają studentów z efektami kształcenia oraz zasadami oceny podczas pierwszych zajęć.

System efektów kształcenia dla ocenianego kierunku „geografia” obejmuje wszystkie ich kategorie (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne). Kierunkowe efekty kształcenia są sformułowane w sposób zrozumiały, a ich osiągnięcie może być mierzone i weryfikowane przy pomocy metod stosowanych podczas nauczania na kierunku „geografia”. Nie pominięto żadnego istotnego dla kierunku efektu obszarowego. Poszczególne efekty sformułowano stosując właściwe nazewnictwo i definicje. Efekty kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia wyraźnie różnicowano - wynikają z nich wyższe kwalifikacje, które nabywa słuchacz studiów magisterskich i większy stopień specjalizacji absolwentów studiów drugiego stopnia. Sposób sformułowania efektów kształcenia pozwala na ich weryfikację, a osiągnięcie przedmiotowych efektów kształcenia prowadzi do osiągnięcia efektów kierunkowych.

3) Ogólne procedury związane z pomiarem i oceną efektów kształcenia zawarte są w Regulaminie Studiów Akademii Pomorskiej w Słupsku. Określa on w szczególności prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów, zdawaniem egzaminów, zaliczaniem etapów i całych studiów. Rozwiązania zawarte w Regulaminie określają także ramy organizacyjne dla procesu weryfikacji osiągnięć studenta, formułują uprawnienia odwoławcze oraz określają konsekwencje braku zaliczenia. Regulamin wprowadza również skalę ocen stosowanych w ramach procesu weryfikacji osiągnięć studenta. Weryfikacja efektów kształcenia następuje w toku sesji egzaminacyjnych, odbywania praktyk studenckich oraz egzaminu dyplomowego. Zgodnie z § 20 Regulaminu Studiów sposób weryfikacji efektów kształcenia dla każdego kierunku jest określony w programie studiów. Zgodnie z § 24 Regulaminu okresem zaliczeniowym jest semestr studiów. Warunki zaliczenia semestru i roku określa program studiów. Zaliczenie semestru uprawnia studenta do wpisania na semestr wyższy. Regulamin określa też tryb postępowania w przypadku, kiedy nie osiągnął wszystkich lub części efektów kształcenia z danego modułu/przedmiotu lub przedmiotów. Są to standardowe rozwiązania polegające na powtarzaniu semestru, przedmiotu bądź zaliczeniu warunkowym.

Warunkiem zaliczenia modułu/przedmiotu jest osiągnięcie przez studenta wszystkich określonych dla tego modułu/przedmiotu efektów kształcenia (§ 27 Regulaminu). Student, który zaliczył moduł/przedmiot, uzyskuje przypisaną temu modułowi/przedmiotowi liczbę punktów

ECTS oraz ocenę – jedną dla modułu/przedmiotu, niezależnie od form prowadzonych zajęć. Określony w Regulaminie system ocen jest typowy dla uczelni polskich. Student, który nie uzyskał zaliczenia zajęć (nie osiągnął wszystkich efektów kształcenia), otrzymuje ocenę niedostateczną i 0 punktów ECTS. W takiej sytuacji studentowi przysługuje prawo do powtórnego zaliczenia na określonych w Regulaminie warunkach.

Na wizytowanym kierunku studiów stosowane są różnorodne sposoby weryfikacji efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Wyodrębnione zostały cztery obszary (trzy dotyczące okresu studiowania i jeden odnoszący się do pracy zawodowej absolwentów Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych), które pozwalają weryfikować osiągnięte efekty kształcenia. Obszar pierwszy - to proces kształcenia przy wykorzystaniu różnorodnych form zajęć (wykłady, ćwiczenia audytoryjne, laboratoryjne, konwersatoria, seminaria itp.), które pozwalają weryfikować efekty kształcenia przede wszystkim w zakresie wiedzy i umiejętności. Drugi obszar - to praktyczny wymiar procesu kształcenia (praktyki studenckie), który pozwala zmierzyć stopień realizacji efektów kształcenia, zwłaszcza w obszarze umiejętności i kompetencji społecznych. Kolejny obszar - to egzamin dyplomowy, umożliwiający weryfikację zarówno wiedzy, jak i umiejętności. Na stronie Instytutu dostępne są także coroczne raporty oceny i weryfikacji efektów kształcenia przygotowywane przez Instytutową Komisję ds. WSZJK.

Zgodnie z programem studiów na kierunku „geografia” sprawdzenie efektów kształcenia przebiega w zróżnicowany sposób, zależny m.in. od formy prowadzonych zajęć. Metody weryfikacji efektów kształcenia należy uznać za właściwe, nieodbiegające od metod stosowanych na innych uczelniach:

Wykłady. Sprawdzenie efektów kształcenia realizowanych na wykładach, odbywa się głównie poprzez formę egzaminu. Egzamin może być przeprowadzany w formie pisemnej bądź ustnej. W przypadku egzaminu pisemnego preferowanymi formami sprawdzenia efektów kształcenia jest test wyboru lub zadania otwarte o często aplikacyjnym charakterze. Forma egzaminu ustnego jest znacznie bardziej indywidualizowana, ale najczęściej przyjmuje ramy wyboru przez studenta zestawu pytań, na które musi on odpowiedzieć. Część wykładów kończy się zaliczeniem z oceną. Wówczas prowadzący sprawdza efekty kształcenia realizowane na wykładach przyjmując takie same formy jak w przypadku wykładu kończącego się egzaminem lub formę pisemnego kolokwium zaliczeniowego.

Konwersatoria. Konwersatoria są formami zajęć z uwzględnieniem czynnego udziału studentów w prezentowanych przez prowadzącego treściach. Zakłada się formę dyskusji i możliwość prezentacji własnych poglądów i wiedzy przez studentów. Sprawdzanie efektów kształcenia odbywa się w trakcie trwania przedmiotu, z uwzględnieniem aktywności studentów wynikającej z ich wcześniejszego przygotowania do zajęć. Konwersatoria mogą kończyć się dwiema formami

sprawdzenia – egzaminem (forma ustna lub pisemna) lub zaliczeniem z oceną (łącznie z przygotowaniem pracy semestralnej, projektu itp.).

Ćwiczenia audytoryjne. W przypadku ćwiczeń audytoryjnych możliwymi formami sprawdzenia efektów kształcenia są m.in. prace semestralne w postaci projektu, który może być budowany przez cały semestr. Inną formą sprawdzenia efektów są ćwiczenia pisemne o różnym zakresie i formie przygotowywane na następne zajęcia. Ponadto sprawdzenie efektów kształcenia odbywa się poprzez kolokwia i tzw. „wejściówki” w trakcie semestru. Ważnym elementem tego rodzaju ćwiczeń, przy pomocy którego można także sprawdzać efekty kształcenia, jest aktywność na ćwiczeniach wynikająca często z wcześniejszego przygotowania oraz sama umiejętność organizacji pracy w tym pracy w grupach.

Ćwiczenia laboratoryjne. Sprawdzenie efektów kształcenia na ćwiczeniach laboratoryjnych jest zależne od rodzaju tych ćwiczeń. Najczęstszą formą sprawdzenia jest poziom i stan wykonania praktycznych ćwiczeń laboratoryjnych. Mogą one zamykać się w ramach jednorazowego spotkania lub trwać przez dłużej, przyjmując formę większego opracowania, np. konstrukcja mapy.

Ćwiczenia terenowe. Efekty kształcenia na ćwiczeniach terenowych są sprawdzane w oparciu o indywidualną lub grupową sprawność wykonywania zadań praktycznych przez studentów. Same ćwiczenia zależne są od specjalności i przedmiotu studiów. Każde wykonane przez studenta ćwiczenie posiada dokumentację.

Seminarium. Głównym sposobem sprawdzenia efektów kształcenia na seminarium dyplomowym, jest przygotowanie, jak również sam poziom pracy dyplomowej. Ważne są też poszczególne ogniwa konstruowania pracy, które są dodatkowo sprawdzane. Ponadto ocenie podlega sama postawa studenta.

W kartach przedmiotów/modułów podane są szczegółowe informacje o tym, w jaki sposób będą weryfikowane poszczególne przedmiotowe efekty kształcenia. Takie zróżnicowanie i wyszczególnienie metod weryfikacji efektów kształcenia pozwalają na ich pełne sprawdzenie zarówno w zakresie wiedzy, umiejętności jak i kompetencji. Podczas wizytacji Zespół Oceniający przejrzał losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studentów oraz protokoły zaliczania przedmiotów. Dokumenty te są sporządzane zgodnie wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz.U. 2011 nr 201 poz. 1188). Podobnie, w wybranych losowo teczkach absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego. Zaliczanie modułów/przedmiotów zostaje potwierdzone w odpowiedniej dokumentacji tj. indeks, karta egzaminów i zaliczeń, protokół.

Praktyka zawodowa stanowi nieodłączną część programu studiów pierwszego stopnia i podlega obowiązkowemu zaliczeniu, na równi z innymi zajęciami objętymi planem i programem

studiów. Głównym celem praktyki zawodowej jest poszerzenie wiedzy i umiejętności zdobytych w trakcie studiów. Służy ona w szczególności nabyciu umiejętności powiązania wiedzy teoretycznej z jej praktycznym wykorzystaniem, a także ma na celu poznanie warunków panujących na rynku pracy. Studencka praktyka zawodowa jest formą mini-stażu, który przygotowuje do pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem i specjalnością studiów. Odbywa się w podmiotach gospodarczych i instytucjach, których wybór został zatwierdzony przez Instytut Geografii i Studiów Regionalnych AP. Opiekę nad praktyką zawodową ze strony Uczelni sprawuje kierownik praktyk ustanowiony przez Dyrektora IGiSR. Opiekę merytoryczną nad przebiegiem praktyki w Zakładzie sprawuje opiekun wyznaczony przez dyrekcję zakładu. System kontroli polega na:

- sprawdzeniu obecności studenta w miejscu odbywania praktyki w wyznaczonym wcześniej terminie realizacji praktyk przez opiekuna z ramienia Uczelni
- kontroli telefonicznej opiekuna z ramienia Uczelni
- potwierdzeniu przez opiekuna praktyki z ramienia instytucji każdego dnia praktyki w dzienniku praktyki (podpis i pieczęć).

Po odbytej praktyce student zobowiązany jest przedłożyć kierownikowi praktyki dokumentację jej przebiegu celem otrzymania zaliczenia. Ocenę końcową praktyki zawodowej wystawia kierownik praktyki na podstawie dokumentacji złożonej przez studenta, w tym ocenę przydatności do zawodu wystawioną przez opiekuna z ramienia zakładu pracy. W trakcie wizytacji Zespołowi Oceniającemu przedstawiono dzienniki praktyk. Należy stwierdzić, że były one prowadzone starannie, zawierały bogatą dokumentację przebiegu praktyki, dobrze opisującą wykonywane czynności.

Na studiach drugiego stopnia praktyka zawodowa jest prowadzona tylko na specjalności nauczycielskiej. Jej wymiar jest zgodny ze standardami dla kształcenia nauczycieli. Praktyka składa się z trzech etapów. Pierwszy - to praktyka pedagogiczna w wymiarze 30 godz. (semestr I), realizowana w ramach modułu „Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym”. Kolejno realizowana jest praktyka w gimnazjum w wymiarze 100 godzin (semestr II), a następnie dydaktyka geografii w szkole ponadgimnazjalnej w wymiarze 100 godzin (semestr III) w ramach modułu „Przygotowanie w zakresie dydaktycznym”. Opiekę i nadzór nad praktykami sprawuje opiekun praktyk. Szczegółowe zasady odbywania praktyk przez studentów, formy i sposoby ich zaliczenia określa Program kształcenia w pkt 3.4 oraz regulaminy praktyk. Weryfikacja efektów kształcenia odbywa się poprzez hospitacje zajęć studentów przez nauczycieli oraz przez ocenę przygotowanych konspektów zajęć.

Praca dyplomowa i pomyślnie zdany egzamin dyplomowy są końcowym miernikiem realizacji zakładanych efektów kształcenia zarówno na studiach pierwszego jak i drugiego stopnia. Zasady procesu dyplomowania i egzaminu dyplomowego są określone w Regulaminie studiów (§§

46 – 62). Dodatkowo, w IGiSR obowiązują uszczegółowione zasady dyplomowania oraz wymogi formalne dotyczące przygotowywania prac licencjackich i magisterskich. Mają one na celu ujednolicenie konstrukcji pracy i kryteriów ich oceny. Zaakceptowane przez promotorów tematy prac dyplomowych są następnie akceptowane przez Radę Instytutu. Ujednolicane są zasady przeprowadzania i oceny egzaminów licencjackich i magisterskich, a także arkusze recenzji tych prac. Zasady i kryteria zawarto w dokumentach:

- Zasady dyplomowania na kierunku Geografia na studiach I stopnia,
- Zasady dyplomowania na kierunku Geografia na studiach II stopnia,
- Regulamin przebiegu egzaminu licencjackiego/magisterskiego

Na egzaminie licencjackim i magisterskim zadawane są trzy pytania: dwa związane z kierunkiem studiów i ze specjalnością oraz jedno bezpośrednio z przygotowaną pracą licencjacką lub magisterską. Pytania formułowane są w taki sposób, aby odpowiedzi ujawniały, że egzaminowany posiadał wymaganą wiedzę i umiejętności. Zestawy problemów na egzaminy dyplomowe są corocznie uaktualniane. Obowiązkowa weryfikacja samodzielności napisanej pracy licencjackiej/magisterskiej przez promotora pracy jest ważnym elementem przeciwdziałania zjawiskom patologicznym w procesie kształcenia.

Podczas wizytacji Zespół Oceniający PKA zapoznał się z pracami etapowymi i dyplomowymi. Przegląd losowo wybranych prac etapowych pozwala stwierdzić, że przyjęty system weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia jest realizowany w sposób prawidłowy. Oceniane prace etapowe miały charakter samodzielnych opracowań, a prace egzaminacyjne lub zaliczeniowe oraz kolokwia charakter testów, pytań problemowych czy zadań do samodzielnego rozwiązania. Tematy oraz stopień trudności prac etapowych odpowiadają wymaganiom stawianym studiom wyższym. Prace pozwalają na weryfikację efektów kształcenia i są z reguły rzetelnie oceniane.

Przeglądowi poddano również prace dyplomowe. Prace te prowadzone są na odpowiednim poziomie, pozwalającym na weryfikację efektów kształcenia. W egzaminie dyplomowym zawsze uczestniczył samodzielny pracownik nauki. Oceny pracy wystawiane zarówno przez recenzenta jak i promotora pracy generalnie należy uznać za obiektywne, jedynie w sporadycznych przypadkach nieco zawyżone. Recenzje w większości przypadków mają charakter merytoryczny chociaż często dominuje część opisowa zawartości pracy. Pytania zadawane na egzaminie dyplomowym dotyczą różnych zagadnień realizowanych w trakcie studiów na kierunku „geografia”. Pozwalają więc w pełni na weryfikację wiedzy na poziomie egzaminu dyplomowego i są cennym elementem weryfikacji kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy.

Zgodnie z Raportem Samooceny większy odsiew obserwuje się na studiach pierwszego stopnia, gdzie w roku 2013 absolwenci stanowili 61,1% w stosunku do liczby osób, które rozpoczęły studia, a w roku 2014 wskaźnik ten wynosił 52,8%. Na stacjonarnych studiach drugiego

stopnia odpowiednie liczby absolwentów - to 72,7% (2013) i 82,1%. Podobne wskaźniki obserwuje się na studiach drugiego stopnia niestacjonarnych 76,1% - 80,0% za wyjątkiem absolwentów z roku 2013 (40,4%), co było wynikiem dużej liczby przeniesień studentów na inne kierunki w pierwszym semestrze studiów. Największy ubytek studentów następował w trakcie pierwszego semestru studiów. Był on związany z nieprzystąpieniem do sesji egzaminacyjnej, rezygnacją ze studiów lub przeniesieniem na inny kierunek. Na podstawie ankiet dotyczących przyczyn rezygnacji ze studiów prowadzonych przez Biuro Rektora (badanie 2014 r.) można wywnioskować, że w przeważającej mierze ze studiów rezygnują studenci studiów stacjonarnych. Wskazują oni jako główny powód (33% ankietowanych) zmianę planów życiowych. Ważnymi czynnikami w tej grupie ankietowanych były również problemy finansowe (13%), trudne przedmioty (13%) oraz brak perspektyw zawodowych po ukończeniu danego kierunku studiów (13%).

Podsumowując należy stwierdzić, że system oceny i weryfikacji efektów kształcenia nie odbiega zasadniczo od systemów przyjętych na innych uczelniach. Zawarte rozwiązania nie budzą zastrzeżeń. System jest przejrzysty, obejmuje wszystkie kategorie efektów kształcenia (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), przewiduje właściwe dla nich sposoby weryfikacji oraz umożliwia zmierzenie i ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach. Także zdaniem studentów system ich oceny jest przejrzysty i zrozumiały. W ich opinii sprawdzalność osiągania zakładanych efektów kształcenia jest realizowana w przypadku wszystkich przedmiotów na każdym etapie kształcenia. Zasady oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia są studentom przedstawiane przez nauczycieli akademickich podczas poszczególnych zajęć. Dodatkowo studenci mają dostęp do wszelkich informacji na ten temat za pośrednictwem strony internetowej Wydziału.

4) W Akademii Pomorskiej w Słupsku za śledzenie losów zawodowych absolwentów i badanie rynku pracy odpowiada Biuro ds. Karier i Współpracy z Gospodarką, które prowadzi ankietyzację absolwentów, a następnie analizuje jej wyniki. Monitorowanie karier zawodowych absolwentów uczelni jest istotnym elementem Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia i regulowane jest Uchwałą nr R/0004/012/13 Senatu z dnia 27 marca 2013 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu badania losów zawodowych absolwentów Akademii Pomorskiej w Słupsku. Badania wśród absolwentów i interesariuszy zewnętrznych mają głównie na celu ocenę prawidłowości zaplanowanych efektów kształcenia, przede wszystkim pod kątem ich przydatności w pracy zawodowej. Badania ankietowe absolwentów prowadzone są w formie papierowej i są realizowane po ukończeniu studiów oraz po trzech i pięciu latach od ich ukończenia. Zwrotność ankiet można uznać za zadawalającą. Ankiety zawierają pytania o aktywność zawodową studentów w trakcie studiów (jeżeli taka miała miejsce), o rodzaj i status pracy zawodowej podjętej po studiach, sposób znalezienia pracy, wysokość zarobków, zadowolenie z pracy i in. W ankietach

zawarte są też pytania o plany związane z dalszym doskonaleniem zawodowym a także - co wydaje się szczególnie istotne z punktu widzenia celu jakim ankiety mają służyć, czyli doskonaleniu jakości kształcenia - pytania o przydatność w pracy zawodowej umiejętności i kompetencji nabytych w trakcie studiów. Biuro ds. Karier i Współpracy z Gospodarką sporządza roczne raporty „Analiza oczekiwań rynku pracy subregionu słupskiego”. Raport ten zawiera informacje zgeneralizowane dla całej Uczelni. Niestety, Jednostka w znikomym stopniu wykorzystuje wyniki tych badań w procesie doskonalenia jakości kształcenia. Zespół Oceniający zaleca szersze ich wykorzystanie.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Efekty kształcenia dla kierunku „geografia” są spójne i spełniają wymogi określone w KRK. Przedstawione matryce pokrycia efektów kształcenia pozwalają stwierdzić, że realizacja efektów przedmiotowych w trakcie toku studiów pozwoli na realizację wszystkich kierunkowych efektów kształcenia. W przypadku specjalności nauczycielskiej celowe wydaje się jednak odniesienie do efektów określonych w standardach kształcenia dla nauczycieli bezpośrednio w programie studiów, a nie dopiero w kartach modułów.

2) Efekty kształcenia ocenianego kierunku „geografia” zostały sformułowane sposób zrozumiały i stanowią spójną całość. Kierunkowe efekty kształcenia sformułowane zostały z użyciem „języka KRK”. Mogą one być weryfikowane w trakcie studiów przy pomocy klasycznych metod.

3) System weryfikacji efektów kształcenia jest przejrzysty, podobny stosowanych na innych uczelniach wyższych. Metody weryfikacji efektów kształcenia zostały szczegółowo określone w Regulaminie studiów i uszczegółowione w kartach przedmiotów/modułów. Rozwiązania te nie budzą zastrzeżeń.

4) Badania ankietowe absolwentów prowadzone są w formie papierowej i są realizowane po ukończeniu studiów oraz po trzech i pięciu latach od ich ukończenia. Wyniki monitorowania karier absolwentów nie są w Jednostce w sposób dostateczny wykorzystywane w procesie doskonalenia jakości kształcenia.

3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1) Na kierunku „geografia” w Akademii Pomorskiej w Słupsku prowadzone są stacjonarne studia pierwszego i drugiego stopnia na których studiuje w sumie 104 studentów, z czego 43 na stacjonarnych studiach licencjackich i 41 na stacjonarnych studiach magisterskich. Na studiach niestacjonarnych studiuje 20 osób i są to wyłącznie studenci 2 roku studiów magisterskich. Kolejne roczniki studiów niestacjonarnych nie były uruchamiane z powodu braku kandydatów. Programy studiów zostały opracowane w taki sposób, aby umożliwić studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia odnoszących się do wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, w tym do umiejętności stosowania wiedzy w praktyce oraz dostrzegania potrzeby kształcenia się przez całe życie.

Zgodnie z programem, absolwent studiów geograficznych I stopnia powinien posiadać podstawową wiedzę z zakresu geografii ze szczególnym uwzględnieniem relacji kształtujących funkcjonowanie systemu człowiek-środowisko oraz podstawowych procesów zachodzących w przyrodzie, społeczeństwie i gospodarce. W procesie kształcenia winien nabyć umiejętności gromadzenia, wykorzystania, przechowywania, przetwarzania oraz przekazywania w różnej formie i za pomocą różnych narzędzi informacji, szczególnie tych dotyczących identyfikacji zasobów naturalnych i antropogenicznych oraz gospodarowania i zarządzania przestrzenią. Ponadto, posiadacz licencjatu z geografii powinien wyróżniać się nie tylko umiejętnością pracy indywidualnej i zespołowej tak w warunkach kameralnych jak i terenowych, ale również umiejętnością posługiwania się językiem angielskim na poziomie biegłości B2/ESOKJ oraz językiem specjalistycznym w stopniu niezbędnym do wykonywania zawodu. Dodatkowo absolwent powinien posiadać biegłość w wybranej specjalności geograficznej, dającej przygotowanie do pracy zawodowej w zakresie zjawisk i procesów przyrodniczych, społecznych i gospodarczych w różnych skalach: globalnej, krajowej, regionalnej i lokalnej. Instytut oferuje 4 specjalności na kierunku „geografia” studiów I stopnia: Gospodarka i polityka samorządowa, Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, Geoinformacja, Bioklimatologia. Analiza założonych efektów kształcenia, treści nauczanych przedmiotów i ich sekwencji pozwala stwierdzić, że przedstawiony program studiów pozwala na uzyskanie tak nakreślonej sylwetki absolwenta.

Zespół Oceniający PKA zdecydowanie sugeruje rozważenie przez Władze Jednostki, czy w sytuacji gdy na każdym roczniku „geografii” studiuje bardzo niewiele osób, celowa jest oferta aż 4 specjalności i czy tak wysoki stopień specjalizacji jest rzeczywiście korzystny w przypadku studiów I stopnia. Obecnie realizowana jest tylko specjalność Gospodarka i polityka samorządowa oraz - na 3. roku studiów - specjalność Turystyka, która nie jest już oferowana ze względu na uruchomienie oddzielnego kierunku studiów o tej tematyce. Pozostałe specjalności znajdują się w ofercie dydaktycznej Jednostki, jednak nie są realizowane ze względu na zbyt małą liczbę studentów.

Kształcenie na studiach II stopnia jest proponowane w obrębie aż ośmiu specjalności: Turystyka, Gospodarka i administracja samorządowa, Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, Klimat i gospodarka wodna, Geografia bezpieczeństwa, Geoturystyka, Turystyka kulturowa oraz Geografia o specjalizacji nauczycielskiej. Obecnie, ze względu na zbyt małą liczbę studentów, realizowane są tylko dwie z wymienionych, tj. Gospodarka i administracja samorządowa (1 i 2 rok) oraz Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym (2 rok). Także w przypadku studiów II stopnia Zespół Oceniający zdecydowanie sugeruje zmniejszenie liczby specjalności w ofercie dydaktycznej poprzez rezygnację ze specjalności „martwych”.

Absolwent studiów II stopnia powinien posiadać biegłość w odpowiedniej specjalności geograficznej, dającej przygotowanie do pracy zawodowej w zakresie zjawisk i procesów

przyrodniczych, społecznych i gospodarczych w różnych skalach: globalnej, krajowej, regionalnej i lokalnej. W stosunku do studiów pierwszego stopnia, absolwent posiada zaawansowaną wiedzę z zakresu geografii wzbogaconą o wiedzę ogólną z obszaru nauk ścisłych, społecznych, ekonomicznych i przyrodniczych. Absolwent umie analizować zjawiska i procesy przyrodnicze, gospodarcze i społeczne w różnych skalach przestrzennych: globalnej, regionalnej i lokalnej. Posiada o umiejętności kompleksowej oceny środowiska życia człowieka oraz kreatywnego wykorzystywania wiedzy i wykonywania pracy zawodowej. Dla każdej specjalności określono dodatkowo szczegółowe cechy sylwetki absolwenta. Podobnie jak w przypadku studiów I stopnia analiza efektów kształcenia, treści nauczanych przedmiotów i ich sekwencji pozwala stwierdzić, że przedstawiony program studiów umożliwi uzyskanie założonej sylwetki absolwenta.

Studia na wizytowanym kierunku „geografia” trwają 6 semestrów w przypadku studiów licencyjnych i 4 semestry w przypadku studiów magisterskich. Na studiach I stopnia student wybiera jedną z 4 wymienionych specjalności po pierwszym roku nauki (obecnie, ze względu na zbyt małą liczbę studentów możliwość wyboru specjalności nie jest realizowana w praktyce), natomiast studia II stopnia obejmują 8 wymienionych powyżej specjalności. Na studiach I stopnia łączna liczba godzin kontaktowych z nauczycielem jest zróżnicowana w zależności od wybieranej specjalności i formy studiów, co wynika z konieczności zróżnicowania nakładu pracy własnej studenta przy realizacji modułów specjalnościowych:

- dla specjalności GIPS – 1680 godz. (1023 godz. – studia niestacjonarne),
- dla specjalności KiZŚP – 1669 godz. (1017 godz. – studia niestacjonarne),
- dla specjalności Geoinformacja – 1667 godz. (1016 godz. – studia niestacjonarne),
- dla specjalności Bioklimatologia – 1670 godz. (1018 godz. – studia niestacjonarne).

Powyższe liczby godzin nie spełniają ustawowych wymogów definiujących studia stacjonarne. Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym (Art. 2 pkt 12) definiuje bowiem studia stacjonarne jako: „*formę studiów wyższych, w której co najmniej połowa programu kształcenia jest realizowana w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów;*” Połowa ze 180 pkt ECTS jakie student osiąga w trakcie realizacji programu kształcenia na kierunku „geografia” daje bowiem (przy założeniu że 1 pkt ECTS student otrzymuje za 25-30 godzin pracy) co najmniej 2250 godzin kontaktowych, jakie powinien obejmować program studiów (90 pkt ECTS x 25 godzin = 2250 godzin). Zaleca się więc zwiększenie liczby godzin na studiach stacjonarnych I stopnia tak, aby powyższy warunek został spełniony.

Program studiów I stopnia ma układ modułowy, przy czym jeden moduł obejmuje 1-6 przedmiotów. W programie uwzględniono 4 grupy modułów:

- moduły zawierające treści podstawowe (3 moduły),

- moduły zawierające treści kierunkowe (9 modułów),
- moduły zawierające treści specjalnościowe (łącznie 29 modułów, z tego w zależności od wybranej specjalności jest to: GIPS – 7 modułów, KiZŚP – 7, Geoinformacja – 6, Bioklimatologia – 9),
- moduły zawierające treści dodatkowe (4 moduły).

Przyjęte rozwiązania należy ocenić zdecydowanie pozytywnie, gdyż podział taki daje bardzo przejrzysty obraz programu studiów, umożliwiając kandydatom i studentom łatwe zorientowanie się w zakresie nauczania proponowanego kierunku i jego specjalności.

Wśród godzin kontaktowych wykłady stanowią ok. 30-35%. Pozostałe formy zajęć obejmują konwersatoria, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia laboratoryjne i ćwiczenia terenowe. Przyjęte formy zajęć i ich udział w planie studiów są właściwe dla realizacji efektów kształcenia na kierunku „geografia”. Liczby godzin są w miarę równomiernie rozmieszczone w poszczególnych semestrach. Pozytywnie należy ocenić umieszczenie przedmiotów zawierających treści podstawowe głównie na pierwszym semestrze. W kolejnych semestrach następuje stopniowy procentowy wzrost udziału treści kierunkowych, a następnie specjalnościowych. Rozwiązanie takie należy uznać za właściwe. Liczba godzin poświęconych treściom kierunkowym wydaje się być nadmiernie ograniczona zwłaszcza w przypadku takich przedmiotów, jak na przykład: Geologia, Meteorologia i Klimatologia, Hydrologia i Oceanografia, Kartografia i topografia, Gleboznawstwo i geografia gleb, Geografia społeczna, Geografia ekonomiczna. Zwiększenie wymiaru godzinowego tych zajęć pozwoliłoby na pełniejsze osiągnięcie efektów kształcenia i zwiększenie ogólnej liczby godzin niezbędnej dla studiów stacjonarnych. Dla każdego modułu/przedmiotu sylabusy specyfikują zarówno metody kształcenia jak i formy weryfikacji osiągania efektów kształcenia. Przegląd sylabusów pozwala wnioskować, że ich wybór można uznać generalnie za właściwy, jednak formy weryfikacji efektów kształcenia zredukowano w zasadzie do form zaliczania zajęć (egzamin, kolokwium, itp.). Bardziej szczegółowy opis weryfikacji efektów kształcenia zawiera pkt 3.5 programu studiów. Studenci realizują również zajęcia z wychowania fizycznego oraz języka obcego nowożytnego.

Na studiach magisterskich liczba godzin również zależy od specjalności i wynosi:

- Turystyka – 809 godz. (498 godz. – studia niestacjonarne),
- Gospodarka i administracja samorządowa – 809 godz. (498 godz. – studia niestacjonarne),
- Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym – 809 godz. (498 godz. – studia niestacjonarne),
- Klimat i gospodarka wodna – 804 godz. (498 godz. – studia niestacjonarne),
- Geografia bezpieczeństwa – 814 godz. (501 godz. – studia niestacjonarne),
- Geoturystyka – 809 godz. (498 godz. – studia niestacjonarne),

- Turystyka kulturowa – 809 godz. (498 godz. – studia niestacjonarne),
- Geografia o specjalizacji nauczycielskiej – 813 godz. (612 godz. – studia niestacjonarne).

Podobnie jak w przypadku studiów I stopnia, powyższe liczby godzin nie spełniają ustawowych wymogów definiujących studia stacjonarne. Połowa ze 120 pkt ECTS jakie student osiąga w trakcie realizacji programu kształcenia na kierunku „geografia” II stopnia daje bowiem (przy założeniu że 1 pkt ECTS student otrzymuje za 25-30 godzin pracy) co najmniej 1500 godzin kontaktowych, jakie powinien obejmować program studiów (60 pkt ECTS x 25 godzin = 1500 godzin). Podobnie, jak w przypadku studiów I stopnia zaleca się więc zwiększenie liczby godzin na studiach stacjonarnych II stopnia, tak aby warunek realizowania co najmniej połowy programu kształcenia w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów został spełniony.

W programie studiów II stopnia wydzielono moduły, które pogrupowano:

- moduły zawierające treści podstawowe (1 moduł),
- moduły zawierające treści kierunkowe (2 moduły),
- moduły zawierające treści specjalnościowe (łącznie 29 modułów, z tego Turystyka – 6, GIAS – 6, KiZŚP – 6, KIGW – 6, Geografia nauczycielska – 7, Geografia bezpieczeństwa – 6, Geoturystyka -7, Turystyka kulturowa - 7),
- moduły zawierające treści dodatkowe (2 moduły).

Wśród godzin kontaktowych wykłady stanowią ok. 30%. Pozostałe formy zajęć obejmują konwersatoria, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia laboratoryjne i ćwiczenia terenowe. Również w przypadku studiów II stopnia przyjęte formy zajęć i ich udział w planie studiów są właściwe dla realizacji efektów kształcenia na kierunku „geografia”. Liczby godzin są w miarę równomiernie rozmieszczone w poszczególnych semestrach. Sylabusy specyfikują zarówno metody kształcenia jak i formy weryfikacji efektów kształcenia, które należy uznać za właściwe dla wizytowanego kierunku.

System punktów ECTS opracowany został na zasadzie, że jednemu punktowi ECTS odpowiada 25-30 godzin pracy studenta podejmowanej na terenie Uczelni i poza nią, w celu osiągnięcia założonych dla danego przedmiotu efektów kształcenia.

Zgodnie z odpowiednimi przepisami, na studiach licencjackich student uzyskuje 180, a na studiach magisterskich 120 punktów ECTS. W poszczególnych semestrach studiów I stopnia uzyskuje 28-32 punktów ECTS. Wartości te są typowe dla wielu kierunków studiów prowadzonych na różnych uczelniach, chociaż nie do końca właściwe z punktu widzenia mobilności studentów. Art. 165, pkt. 3 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przewiduje bowiem jako niezbędną do zaliczenia semestru liczbę 30 pkt. ECTS. Podobnie (27-33 pkt.) kształtują się liczby punktów w semestrach na studiach II stopnia.

Na studiach I stopnia swobodny wybór przedmiotów przez studenta jest bardzo ograniczony. Jako przedmioty do wyboru uznano bowiem wszystkie przedmioty z modułu zawierającego treści specjalnościowe, dającego w sumie 56 pkt ECTS oraz przedmioty z modułu samodzielnego wyboru (6 pkt ECTS). W sumie daje to 62 pkt ECTS czyli 34,4% ogółu punktów uzyskiwanych na studiach. Jednakże uznanie wyboru specjalności za jednoznaczne z możliwością swobodnego kształtowania programu studiów przez studenta jest niezgodne z rzeczywistością. Szczególnie trudno uznać to za możliwość wyboru w przypadku, gdy ze względu na niewielką liczbę studentów w praktyce uruchamiana jest tylko jedna specjalność, tak jak to ma miejsce na ocenianym kierunku. Swobodny wybór specjalności przez studentów na studiach I stopnia nie jest więc w praktyce realizowany, a tym samym nie zostaje spełniony wymóg odpowiedniej proporcji punktów ECTS, jakie student powinien uzyskać zaliczając przedmioty wybieralne.

Na studiach II stopnia zajęcia do wyboru obejmują: jeden z 3 dostępnych w semestrze przedmiotów modułu K.2. (w sumie 12 pkt ECTS), seminarium dyplomowe i pracownię magisterską (24 pkt), przedmiot z modułu samodzielnego wyboru (4 pkt) i język obcy (6 pkt). W sumie w trakcie realizacji modułów zawierających treści do wyboru student może uzyskać 46 pkt ECTS co stanowi 38,3%. Podobnie, jak w przypadku studiów I stopnia, za dyskusyjne należy uznać utożsamianie specjalności oraz przypisanych do specjalności seminarium dyplomowego i pracowni magisterskiej z zajęciami do wyboru choć, w przypadku dwóch realizowanych specjalności, bardzo ograniczona możliwość wyboru istnieje.

W sylabusach każdego przedmiotu wyszczególniono liczbę godzin poświęconych na poszczególne formy aktywności studenta stanowiącą podstawę obliczenia punktów ECTS tego przedmiotu. Programy studiów zawierają informacje o liczbie punktów ECTS w ramach różnego rodzaju zajęć określonych przez punkty 5-10 w § 5.1 Rozporządzenia MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia. Dla studiów I stopnia podano, że w trakcie zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich student uzyskuje 177 pkt ECTS (98,3%). Jest to liczba znacznie zawyżona, gdyż jak już wspomniano przy analizie liczby godzin, 1667 –1680 godzin (zależnie od specjalności) daje co najwyżej (1pkt ECTS za 25 godzin) około 67 pkt ECTS co stanowi zaledwie 32% z 180 pkt. Podobnie w przypadku studiów II stopnia 804 – 814 godzin to najwyżej 33 pkt ECTS czyli 27,5% a nie jak podano w programie 119 pkt i 99,1%. Poprawnie określono w programie zarówno I jak i II stopnia liczbę punktów z zakresu nauk podstawowych, zajęć o charakterze praktycznym, zajęć z języka obcego, zajęć z wychowania fizycznego minimalną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach niezwiązanych z kierunkiem studiów zajęć ogólnouczeniowych. W programach dla wizytowanych roczników nie uwzględniono odrębnej liczby punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z obszarów nauk

humanistycznych i nauk społecznych. Praktykom zawodowym realizowanym na 4 semestrze w wymiarze 90 godzin przypisano 3 pkt ECTS.

Przyjęte w ramach programów kształcenia plany studiów I i II stopnia przewidują konsekwentną sekwencję zajęć odzwierciedlającą koncepcję stopniowego zwiększania zakresu zajęć specjalistycznych (laboratoryjnych, terenowych itd.), kierunkowych oraz fakultatywnych w toku realizacji programu studiów. Przyjęte w tej kwestii rozwiązania nie budzą zastrzeżeń.

Uczelnia umożliwia indywidualizację procesu kształcenia studentom wizytowanego kierunku. Indywidualizacja procesu kształcenia jest określona w Regulaminie studiów AP w Słupsku. Studenci za zgodą Dziekana mogą odbywać studia na zasadzie indywidualnej organizacji studiów (IOS). IOS polega na określeniu indywidualnych terminów i sposobów realizacji obowiązków dydaktycznych wynikających z programu studiów, w tym zaliczeń, egzaminów, praktyk itp. Studenci wykazujący wybitne uzdolnienia naukowe lub ci którzy znaleźli się na liście rankingowej (10% najlepszych studentów na kierunku), po ukończeniu pierwszego roku mogą odbywać dalsze studia według indywidualnego programu studiów (uwzględniającego indywidualne zainteresowania studenta), w tym planu studiów (§ 63 Regulaminu studiów). Studia według indywidualnego programu studiów mogą trwać krócej niż studia w trybie zwykłym.

Studenci z orzeczoną niepełnosprawnością mogą ubiegać się o dostosowanie organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego, w tym warunków odbywania studiów, do rodzaju i stopnia niepełnosprawności (§ 8 Regulaminu studiów). Studenci ci mają m.in. prawo do sporządzania notatek z zajęć z zastosowaniem środków technicznych odpowiednich dla ich niepełnosprawności. Studenci, którym niepełnosprawność znacznie utrudnia lub uniemożliwia uzyskanie zaliczenia lub przystąpienie do egzaminu na zasadach przyjętych dla danego przedmiotu mogą ubiegać się o: wydłużenie czasu trwania zaliczenia/egzaminu, zastosowanie alternatywnych form wypowiedzi ustnych i pisemnych z użyciem dodatkowych urządzeń technicznych, zmianę formy zaliczenia/egzaminu – z pisemnej na ustną lub ustnej na pisemną, uczestniczenie w egzaminie osób trzecich, a w szczególności asystenta osoby niepełnosprawnej. Pozytywnie należy ocenić fakt, że w związku z otrzymaną dotacją dla osób posiadających orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności Uczelnia w roku 2014/2015:

- stworzyła studentom możliwość korzystania z porad psychologicznych,
- ułatwia studentom bezpośrednie uczestnictwo w procesie dydaktycznym poprzez zachęty finansowe dla asystentów osoby niepełnosprawnej,
- prowadzi rehabilitację indywidualną dla studentów z upośledzeniem narządu ruchu, chorobami neurologicznymi,
- dofinansowuje różne formy doksztalcenia dla studentów niepełnosprawnych.

Studenci ocenianego kierunku „geografia” na studiach I stopnia realizują obowiązkowe praktyki studenckie w wymiarze 90 godzin (na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych) na 4 semestrze jako praktykę ciągłą. Dopuszcza się zrealizowanie praktyk w innym terminie po wcześniejszym ustaleniu z kierownikiem praktyk i akceptacji Dziekana. Praktyka zawodowa odbywa się w podmiotach gospodarczych i instytucjach, których wybór został zatwierdzony przez Jednostkę prowadzącą kierunek studiów tj. Instytut Geografii i Studiów Regionalnych AP. Zakres merytoryczny praktyk obejmuje: zapoznanie się ze strukturą organizacyjną, modelem zarządzania i zasadami funkcjonowania zakładu w którym odbywana jest praktyka, w tym z funkcjami i kompetencjami poszczególnych jednostek, zapoznanie się z zagadnieniami prawnymi związanymi z funkcjonowaniem zakładu, zapoznanie się z zagadnieniami finansowo-podatkowymi w zakładzie, zapoznanie się z powiązaniem przestrzennym zakładu z otoczeniem, uczestniczenie w codziennym funkcjonowaniu zakładu, ocenę pozycji konkurencyjnej zakładu. Jest to zgodne z celami i efektami kształcenia określonymi dla tych praktyk. Ocena końcowa wystawiana przez kierownika praktyki na podstawie dokumentacji złożonej przez studenta, w tym oceny przydatności do zawodu wystawionej przez opiekuna z ramienia zakładu pracy uwzględnia weryfikację umiejętności praktycznych nabytych przez studenta.

Na studiach II stopnia praktyka zawodowa jest realizowana tylko na specjalności nauczycielskiej, gdzie jest wymagana standardami kształcenia dla nauczycieli. Praktyki pedagogiczne przygotowujące do nauczania geografii w gimnazjum i szkole ponadgimnazjalnej składają się z trzech etapów. Pierwszy to praktyka pedagogiczna w wymiarze 30 godz. (semestr I), realizowana w ramach modułu Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym. Kolejno realizowana jest praktyka w gimnazjum w wymiarze 100 godzin (semestr II), a następnie dydaktyka geografii w szkole ponadgimnazjalnej w wymiarze 100 godzin (semestr III) w ramach modułu Przygotowanie w zakresie dydaktycznym. Przyjęty system praktyk wynika ze standardów dla nauczycieli i zapewnia realizację efektów kształcenia wyszczególnionych w standardach. Ocena wystawiana na podstawie dokumentacji i opinii nauczycieli uwzględnia nabyte przez studenta umiejętności praktyczne.

Organizacja kształcenia na ocenianym kierunku jest prawidłowa. Udział poszczególnych form zajęć, jak i treści programowe przypisane poszczególnym przedmiotom pozwalają na uzyskanie efektów kształcenia zapisanych w programie kształcenia. Kierunkowe efekty kształcenia realizowane poprzez efekty przedmiotowe znajdują uzasadnienie w kierunkowych treściach programowych. Odpowiednia dla specyfiki nauczania na kierunku „geografia” jest także organizacja kształcenia i stosowane metody dydaktyczne. Sprzyjają one realizacji treści programowych, uwzględniając specyfikę i charakter kierunku. Charakter ten został uwzględniony w opracowanych dla kierunku efektach kształcenia i w efektach przedmiotowych. W ramach metod

dydaktycznych wprowadzono nowoczesne narzędzia multimedialne wykorzystywane zarówno podczas wykładów, jak i ćwiczeń oraz zaawansowane techniki laboratoryjne.

2) Przedstawione w Raporcie Samooceny i zweryfikowane w trakcie wizytacji programy kształcenia pozwalają stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia znajdują uzasadnienie w kierunkowych treściach programowych. W procesie dydaktycznym stosowane są różne, właściwie dobrane metody dydaktyczne. Metody te są adekwatne do celów i treści nauczania sprecyzowanych w sylabusach. Treści nauczania służą realizacji przedmiotowych, a w rezultacie i kierunkowych, efektów kształcenia. Organizacja kształcenia i stosowane metody dydaktyczne są odpowiednie do realizacji treści programowych. Efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne oraz praktyki studenckie tworzą spójną całość.

Na studiach licencjackich sekwencja przedmiotów realizowanych na poszczególnych semestrach odpowiada stopniowemu uszczegółowieniu i pogłębianiu wiedzy. Prowadzi ona do stopniowego zdobywania przez studentów wiedzy, kompetencji i umiejętności zgodnie z przedstawioną koncepcją kształcenia. Na studiach magisterskich dominują przedmioty specjalistyczne, które uzupełniają wiedzę zdobytą na studiach licencjackich, stanowiąc niejako ich kontynuację.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Realizowane na studiach I i II stopnia programy kształcenia spełniają wymogi KRK i umożliwiają osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia. Prawidłowo funkcjonuje system weryfikacji osiągania efektów kształcenia. System punktów ECTS jest generalnie poprawny. Urealnienia wymaga jednak liczba punktów ECTS uzyskiwanych w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela, przy czym aby był spełniony ustawowy wymóg definiujący studia stacjonarne, należy zwiększyć liczbę godzin. Program jedynie teoretycznie zapewnia wymagane 30% punktów ECTS uzyskiwanych na zajęciach do wyboru, gdyż zajęcia do wyboru utożsamiane są z modułem specjalnościowym (studia I stopnia) bądź z wyborem seminarium dyplomowego i pracowni magisterskiej (studia II stopnia). Zbyt duża liczba specjalizacji przy niewielkiej liczbie studentów powoduje, że większość specjalizacji jest „martwa” i w praktyce nie istnieje możliwość ich wyboru.

2) Przedstawione w Raporcie Samooceny i zweryfikowane w trakcie wizytacji programy kształcenia pozwalają stwierdzić, że efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów

1) Zajęcia ze studentami w ramach ocenianego kierunku „geografia” prowadzi kadra nauczycieli akademickich składająca się z 36 osób reprezentujących następujące dziedziny: (i) nauki o Ziemi w dyscyplinach geografia, oceanologia, geologia; (ii) nauki prawne w dyscyplinie nauki o administracji, (iii) nauki matematyczne, (iv) nauki rolnicze, (v) nauki fizyczne, (vi) nauki

humanistyczne, (vii) nauki techniczne, (viii) nauki o kulturze fizycznej. Wśród tych osób znajduje się 2 profesorów tytularnych, 7 doktorów habilitowanych, 16 doktorów i 11 magistrów. Oceniając strukturę kadry dydaktycznej można z całą pewnością stwierdzić, że reprezentowani w niej są przedstawiciele wszystkich obszarów i dziedzin nauki, które związane są ze specyfiką kierunku. Taka struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych sprzyja realizacji wszystkich treści zawartych w programie nauczania i osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

2) Zespół Oceniający PKA przeprowadził ocenę spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego na podstawie przesłanej dokumentacji, dokumentów przedstawionych podczas wizytacji i rozmów przeprowadzonych z Władzami Wydziału. W ocenie uwzględniono w szczególności posiadane tytuły i stopnie naukowe oraz dorobek naukowy nauczycieli akademickich. Sprawdzono również obciążenia dydaktyczne w bieżącym roku akademickim oraz złożone oświadczenia o wliczeniu do minimum kadrowego.

Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370), minimum kadrowe dla kierunku studiów pierwszego stopnia stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Natomiast dla studiów drugiego stopnia zgodnie z § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia, minimum kadrowe stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Zgodnie z Raportem Samooceny (wraz z uzupełnieniem o dwie osoby, w tym jedną ze stopniem dr oraz jedną ze stopniem naukowym dr hab., dokonany przez Władze Jednostki w trakcie wizytacji ZO) Uczelnia zadeklarowała do minimum kadrowego na poziomie studiów I stopnia jedenastu nauczycieli akademickich, w tym: czterech z grupy pracowników samodzielnych, tj. doktorów habilitowanych oraz siedmiu ze stopniem naukowym doktora. Na poziomie studiów II stopnia do minimum kadrowego zadeklarowano czternastu nauczycieli akademickich, w tym: siedmiu z grupy pracowników samodzielnych, tj. doktorów habilitowanych oraz siedmiu ze stopniem naukowym doktora.

Poza trzema przypadkami, udostępniono dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Jeden z nauczycieli akademickich zgłoszonych do minimum kadrowego, zarówno na poziomie studiów pierwszego jak i drugiego stopnia w grupie pracowników samodzielnych, uzyskał za granicą dwa stopnie naukowe. Dodatkowo jeden z nauczycieli zadeklarowanych do minimum kadrowego na poziomie studiów drugiego stopnia uzyskał za granicą jeden stopień naukowy, jednak w tym przypadku stopień dr hab. został nadany w Polsce. Odnosząc się do ww. stopni naukowych uzyskanych za granicą brak jest w dokumentacji

jakiegokolwiek potwierdzenia równoważności posiadanych dyplomów ze stopniami naukowymi nadawanym na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto, jeden z nauczycieli akademickich zadeklarowany do minimum kadrowego na poziomie studiów drugiego stopnia w grupie pracowników samodzielnych, uzyskał za granicą dwa stopnie naukowe, jednak w tym przypadku jeden z dyplomów został uznany w trybie nostryfikacji za równoważny z polskim dyplomem doktora habilitowanego nauk o Ziemi w dyscyplinie geografia.

Na podstawie analizy umów o pracę i aktów mianowania ustalono, że jedna spośród osób zadeklarowanych do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia w grupie pracowników ze stopniem doktora nie posiada aktualnego stosunku pracy w Uczelni. W przypadku pozostałych osób, zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, na wizytowanym kierunku Uczelnia zaliczyła do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia tylko nauczycieli akademickich zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń, o których mowa w art. 112a Ustawy.

Z oświadczeń o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego ocenianego kierunku wynika, iż wszystkie te osoby spełniają również warunek ujęty w art. 112a ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.). Większość oświadczeń o zaliczeniu do minimum kadrowego ocenianego kierunku, z wyjątkiem dwóch, zostało złożonych przed rozpoczęciem roku akademickiego, nie później niż do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok akademicki. Dwa oświadczenia, o których wspomniano powyżej, złożone zostały po upływie tego terminu, jednak przed rozpoczęciem semestru letniego tj. 2 lutego br. w związku ze zmianami w zatrudnieniu wpływającymi na minimum kadrowe. Na podstawie analizy oświadczeń ustalono, że jedna z osób zadeklarowanych do minimum kadrowego na studiach drugiego stopnia w grupie pracowników samodzielnych przekroczyła limit minimów kadrowych określony w art. 112a ust. 1-2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, jednak podjęte przez Uczelnię niezwłocznie działania tj. wycofanie tej osoby z minimum kadrowego na kierunku „turystyka i rekreacja” prowadzonym na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym AP w Słupsku oraz korekta oświadczenia, umożliwiając zaliczenie jej do minimum wizytowanego kierunku na poziomie studiów drugiego stopnia.

Dla wszystkich osób, poza jedną nieposiadającą aktualnego stosunku zatrudnienia w Uczelni, zadeklarowanych do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala na uznanie, iż niemal wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów

zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia. Tylko jedna osoba ze stopniem naukowym doktora wypełnia 55 zamiast 60 godzin dydaktycznych, obciążenie pozostałych osób jest zgodne z wymaganiami przytoczonych przepisów.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia spełniają warunek zatrudnienia w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów wynikający z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370).

Powyższa analiza wskazuje, że mając na uwadze zarówno kwestie formalne jak merytoryczne, do minimum kadrowego można zaliczyć:

- na poziomie studiów pierwszego stopnia
 - 3 pracowników samodzielnych, tj. doktorów habilitowanych,
 - 6 pracowników ze stopniem naukowym doktora,
- na poziomie studiów drugiego stopnia
 - 6 pracowników samodzielnych, tj. doktorów habilitowanych,
 - 6 pracowników ze stopniem naukowym doktora.

Do minimum kadrowego kierunku „geografia” na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia można zatem zaliczyć łącznie 13 nauczycieli akademickich, w tym 6 samodzielnych oraz 7 ze stopniem naukowym doktora.

Z punktu widzenia formalnego oraz merytorycznego, minimum kadrowe spełnia zatem wymagania określone w § 14 ust. 1 oraz 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Stosunek liczby nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe (13 osób) do liczby studentów kierunku (104) spełnia z dużym nadmiarem wymagania § 17 ust. 1,2 pkt. 6,8 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370) i wynosi ok. 1/8 przy wymaganiach 1:60 w odniesieniu do obszaru nauk przyrodniczych oraz 1:120 w odniesieniu do obszaru nauk społecznych.

Pozostali nauczyciele akademicy (osoby spoza minimum kadrowego) prowadzą zajęcia zgodne z ich kwalifikacjami zawodowymi. Zajęcia dydaktyczne są prawidłowo obsadzone przez osoby o właściwych kompetencjach. W zdecydowanie przeważającej części pracowników tematyka prowadzonych zajęć dydaktycznych ściśle odpowiada ich kwalifikacjom zawodowym i

zainteresowaniom naukowym. Zbieżność treści prowadzonych zajęć z profilem naukowo-badawczym pracowników je prowadzących pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych przedmiotowych efektów kształcenia.

Zespół Oceniający PKA hospitował też wybrane zajęcia dydaktyczne, dokonując oceny formy prowadzenia zajęć, przekazywanych treści oraz dostosowania wyposażenia sal dydaktycznych do specyfiki prowadzonych przedmiotów i formy zajęć. Hospitowane zajęcia dydaktyczne prowadzone były na dobrym poziomie merytorycznym, w dobrych warunkach lokalowych i przy dobrym wyposażeniu technicznym sal wykładowych.

3) Na podstawie analizy aktów mianowania oraz umów o pracę osób stanowiących minimum kadrowe, a także informacji uzyskanych w czasie wizytacji można stwierdzić, iż dla wszystkich osób, poza jedną nieposiadającą aktualnego stosunku pracy, Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy, a zdecydowana większość jest zatrudniona w Uczelni na czas nieokreślony. Także w grupie pozostałych nauczycieli akademickich zaangażowanych w proces dydaktyczny na ocenianym kierunku studiów odsetek osób, dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy jest wysoki. Można więc stwierdzić, że Jednostka prowadzi politykę kadrową, która ma na celu zatrudnienie własnej kadry naukowo-dydaktycznej. Wydział umożliwia podnoszenie kwalifikacji oraz rozwój naukowy i dydaktyczny nauczycieli akademickich, w tym także poprzez współpracę krajową i międzynarodową, jednak brak stabilności w składzie minimum kadrowego wskazuje na nie dość skuteczne działania w tym obszarze. Analiza składu minimum kadrowego od roku akademickiego 2012/2013 wykazała, że szczególnie w grupie pracowników samodzielnych dokonano znaczących zmian w obsadzie minimum tj. jedynie dwie osoby w tym okresie zaliczane są do minimum nieprzerwanie. W przypadku pracowników ze stopniem naukowym doktora Uczelnia zalicza do minimum nieprzerwanie cztery osoby. Brak stabilności minimum kadrowego ocenianego kierunku stanowi, zdaniem Zespołu Oceniającego, poważne zagrożenie dla ciągłości procesu dydaktycznego i utrzymania wysokiej jakości kształcenia. Dlatego zaleca się Władzom Jednostki intensyfikację działań zmierzających do szybszego zdobywania stopni naukowych przez nauczycieli akademickich i stabilizacji składu minimum kadrowego kierunku „geografia”.

Załącznik nr 5- Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, w tym stanowiący minimum kadrowe. Cz. I. Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe. Cz. II. Pozostali nauczyciele akademicy;

Załącznik nr 6 - Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena; uwzględnić w 4.2.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego³ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura kwalifikacji pracowników naukowo-dydaktycznych prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku umożliwia pełną realizację programu nauczania i osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

2) Z punktu widzenia zarówno formalnego jak i merytorycznego minimum kadrowe ocenianego kierunku spełnia wymagania określone stosownymi przepisami. Dorobek naukowy i kwalifikacje osób stanowiących minimum kadrowe kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Pozostali nauczyciele akademicki prowadzą zajęcia zgodne z ich kwalifikacjami zawodowymi.

3) Jednostka prowadzi politykę kadrową, która umożliwia podnoszenie kwalifikacji oraz rozwój naukowy i dydaktyczny nauczycieli akademickich, w tym także poprzez współpracę krajową i międzynarodową, jednak brak stabilności w składzie minimum kadrowego wskazuje na nie dość skuteczne działania w tym obszarze.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Instytut Geografii i Studiów Regionalnych mieści się w budynku o powierzchni użytkowej 1 127,2 m². Baza dydaktyczna obejmuje 11 sal dydaktycznych, w tym: 1 aulę z pełnym wyposażeniem multimedialnym (na 136 miejsc – wykorzystywaną wspólnie z Instytutem Neofilologii), 3 sale wykładowe (audytoryjne) mieszczące od 36 do 64 osób i wyposażone w rzutniki multimedialne i dostęp do sieci internetowej, 3 sale ćwiczeniowe wyposażone standardowo dla 12-24 studentów, laboratorium geochemiczno-sedymentologiczne, pracownię systemów geoinformacyjnych (12 stanowisk komputerowych), pracownię magisterską (sedymentologiczną), pracownię zasobów kartograficznych. Uzupełnieniem miejscowej bazy dydaktycznej jest Stacja Naukowo-Dydaktyczna położona w Gaci, na terenie Słowińskiego Parku Narodowego. Pracownia Systemów Geoinformacyjnych wyposażona jest w 12 stanowisk studenckich i jedno stanowisko prowadzącego zajęcia. Każdy komputer posiada zainstalowane oprogramowanie niezbędne do pracy i nauki geograficznych systemów informacji (GIS). Oprogramowanie umożliwia również analizy fotogrametryczne i teledetekcyjne. W pracowni studenci mają dostęp między innymi do programów: MapInfo Professional ver. 10 (10 licencji) i MapInfo Professional ver. 9,5 (6 licencji), a także programów: Surfer, QuantumGis, HyperCube, SagaGis, 3Dfield, 3Dem.

Dla realizacji specjalności Geografia bezpieczeństwa wykorzystywany jest dodatkowo zespół pracowni w Instytucie Bezpieczeństwa Narodowego. Pracownie są wyposażone w sprzęt informatyczny oraz oprogramowanie specjalistyczne i aplikacje, w tym między innymi: oprogramowanie wspomagania systemu zarządzania kryzysowego, trójwymiarową wizualizację miasta Słupska i wybranych elementów środowiska i infrastruktury powiatu, generator sytuacji kryzysowych, aplikacje do obsługi systemu AIS oraz aplikacje systemu GIS, a w tym: ArGIS 3D Analyst, ArGIS Spatial Analyst oraz ArGIS Geostat Analyst pozwalające na analizy geoprzestrzenne środowiska pod kątem różnego rodzaju zagrożeń oraz ich prognozowanie. Dzięki oprogramowaniu wspomagania systemu zarządzania kryzysowego, trójwymiarowej wizualizacji

miasta Słupska i wybranych elementów środowiska i infrastruktury powiatu oraz generatorowi sytuacji kryzysowych możliwe jest również wykonywanie symulacji i animacji różnego rodzaju zagrożeń zarówno społeczności lokalnych, jak i środowiska przyrodniczego.

Sale dydaktyczne wyposażone są w projektory multimedialne, a wykładowcy chętnie z nich korzystają, przygotowując zajęcia według programów autorskich. Ćwiczenia kameralne, konwersatoria i ćwiczenia terenowe dobrze uzupełniają praktyczną stronę zajęć, zdecydowanie poszerzają zakres umiejętności. Część ćwiczeń realizowana jest w laboratorium. Stosowane moduły przedmiotów do wyboru dobrze wpływają na indywidualizację kształcenia oraz przyczyniają się do poszerzania wiedzy i umiejętności, zgodnie z indywidualnymi zainteresowaniami studentów. Korzystnie na poszerzenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wpływają różnego typu ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe. Wykonane pomiary i obserwacje są podstawą do samodzielnego opracowania wybranych zagadnień i do ich przedyskutowania na spotkaniu kończącym praktykę lub na seminarium.

Stacja Naukowo-Dydaktyczna IGiSR położona jest w miejscowości Gać, na terenie Słowińskiego Parku Narodowego w bliskim sąsiedztwie południowego brzegu jeziora Łebsko. Użytkowana jest przez Akademię Pomorską na zasadzie użyczenia budynku przez Dyрекcję Słowińskiego Parku Narodowego. Budynek stacji posiada 32 miejsca noclegowe, w tym: 2 pokoje 1-osobowe, 2 pokoje 3-osobowe, 2 pokoje 4-osobowe, 2 pokoje 8-osobowe, 2 sale dydaktyczne z aneksem kuchennym oraz 2 węzły sanitarne. Stacja stanowi bazę do ćwiczeń terenowych, a także miejsce badań mających na celu przygotowanie prac magisterskich. W stacji prowadzone są również badania hydrologiczno-meteorologiczne i hydrogeologiczne środowiska w oparciu o standardowe wyposażenie klatki meteorologicznej, automatyczną stację „Raster” oraz sieć piezometrów rozmieszczonych w bliskim sąsiedztwie stacji (4 piezometry) oraz w otulinie SPN (5 piezometrów). Dzięki podpisanemu porozumieniu z Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie w 30.12.2010 roku studenci kierunku „geografia” oraz pracownicy mogą korzystać z centralnej bazy danych meteorologicznych IMGiW i wykorzystywać je dla celów naukowych i dydaktycznych.

Całość zasobów bibliotecznych znajduje się w Bibliotece Uczelnianej AP w Słupsku. Z zakresu geografii zbiór Biblioteki Uczelnianej liczy ponad 13 tysięcy jednostek bibliotecznych książek i podręczników oraz 84 tytuły czasopism w wersji „papierowej”. Ponadto Biblioteka Uczelniana AP oferuje dostęp do wielu tysięcy tytułów czasopism i książek w formie elektronicznej. W bazie elektronicznej EBSCO pracownicy i studenci mają dostęp do 134 tytułów czasopism elektronicznych z zakresu geografii, 30 tytułów czasopism z kategorii Earth Sciences, 55 tytułów czasopism z zakresu Environmental Sciences. W bazie elektronicznej Wiley Online Library studenci i pracownicy mają dostęp do 170 tytułów czasopism elektronicznych w kategorii Earth

Sciences, 132 tytułów czasopism z zakresu Environmental Studies, 14 tytułów w kategorii Space and Planetary Sciences, 118 tytułów czasopism z zakresu Earth and Planetary Sciences oraz 123 w kategorii Environmental Science w bazie Elsevier Journals. Natomiast w bazie Springer Journals można skorzystać z 97 tytułów (kategoria Earth and Planetary Sciences i 136 (kategoria Environmental Sciences).

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Ogólna ocena infrastruktury dydaktycznej i naukowej, jaką dysponuje Jednostka wskazuje na to, że jest ona dostateczna, by zapewnić prawidłowy tok kształcenia na ocenianym kierunku, a także zapewnić podstawowe potrzeby związane z prowadzeniem badań naukowych. Tam, gdzie jest to możliwe, infrastruktura jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Działalność naukowa pracowników Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych jest prowadzona w obrębie jednostek organizacyjnych, zgodnie z zainteresowaniami i profilem badawczym zakładów, a także z realizowanymi zajęciami dydaktycznymi. Badania obejmują poznanie stanu i dynamiki komponentów środowiska przyrodniczego oraz oceny możliwości i skutków gospodarczej działalności człowieka, a także ich wymiaru przestrzennego. Od 2013 roku badania naukowe pracowników IGiSR koncentrują się wokół siedmiu głównych bloków tematycznych, finansowanych ze środków statutowych i grantów zewnętrznych.

Rozwiązywane zadania rozpatrywane są w różnych skalach, mających zarówno znaczenie poznawcze, jak też aplikacyjne. Są one ukierunkowane na rozwiązywanie zadań w skali regionalnej i lokalnej. Część zadań badawczych jest realizowana od wielu lat, a wyniki są mierzone w liczbie i jakości publikacji. Również systematycznie podejmowane są nowe zadania wynikające z aktualnych trendów badawczych oraz z potrzeb praktycznych.

W badaniach społeczno–ekonomicznych wyróżniają się tematy związane z zagadnieniami regionalnymi, głównie z obszarem Słupska w różnych aspektach – urbanizacyjnym, ludnościowym, zagospodarowania przestrzennego, dziedzictwa kulturowego, przemian społeczno–przestrzennych i innych miast w Polsce.

- Miasta i regiony wobec współczesnych wyzwań - Badania dotyczą: (a) oceny przestrzennego zróżnicowania dokonujących się współcześnie przeobrażeń wsi i rolnictwa Pomorza, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania funduszy Unii Europejskiej, (b) analizy zmian zachodzących w miejskiej sieci osadniczej regionu nadmorskiego w okresie zmian systemowych, rozpoznania i analizy różnych aspektów położenia geograficznego dla zrozumienia i wyjaśnienia powstania miast, podstaw ich rozwoju oraz funkcjonowania, rozpoznania demograficznych uwarunkowań rozwoju miast, z uwzględnieniem ogólnych prawidłowości i tendencji w strukturach i procesach demograficznych, analizy poziomu urbanizacji regionu nadmorskiego.

- Procesy innowacyjności w przestrzeni społeczno-gospodarczej. - Celem prowadzonych badań jest poznanie zjawisk społeczno-gospodarczych w odniesieniu do poziomu innowacyjności i konkurencyjności gospodarek lokalnych.

- Społeczno-kulturowy kontekst gospodarki opartej na wiedzy. - Celem badań jest (a) zbadanie uwarunkowań funkcjonowania i rozwoju wybranych elementów gospodarki opartej na wiedzy w Polsce w okresie 2004-2013, (b) określenie społeczno-kulturowego kontekstu adaptacji przestrzennej działalności gospodarczej w świetle globalnych trendów i procesów integracji z Unią Europejską. Badaniu poddano zakres działalności samorządów terytorialnych oraz zależności rynku pracy i warunków mieszkaniowych od funkcji administracyjnej.

-Uwarunkowania zmian w zagospodarowaniu turystycznym oraz determinanty aktywności turystycznej w wybranych gminach nadmorskich i pojeziernych Polski Północno-Zachodniej.

Ważną grupę prac stanowią badania podejmujące problemy związane z geografiami fizyczną.

Należą do nich zagadnienia związane z:

- sedymentologicznymi cechami różnych środowisk morfo- i osadotwórczych. - Zasadniczym celem badań jest ustalenie cech sedymentologicznych różnych środowisk morfo- i osadotwórczych występujących w północnej części Polski ze szczególnym uwzględnieniem rozpoznania osadów powstających w środowisku fluwialnym i brzegowym;

- paleogeografią czwartorzędu w nawiązaniu do działalności człowieka w pradziejach i czasach historycznych. - Celem prowadzonych badań jest ustalenie na podstawie badań geologicznych, jakie cechy charakteryzowały środowisko geograficzne w różnych okresach czwartorzędu, ze szczególnym uwzględnieniem roli człowieka w ich modyfikowaniu.

- środowiskiem przyrodniczym Pomorza w aspekcie zmian klimatu i stosunków wodnych. - Celem prowadzonych badań jest multidyscyplinarna analiza środowiska przyrodniczego Pomorza w nawiązaniu do zmian klimatycznych i hydrologicznych. W szczególności badania dotyczą: a) analizy struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazów wiejskich Pomorza na podstawie analiz kartograficznych, analiz ilościowych i jakościowych oraz wskaźników sozologicznych, obrazujących strukturę użytkowania terenu, zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego, degradację powierzchni ziemi i gleb.

Od 2003 r. Instytut Geografii i Studiów Regionalnych wydaje czasopismo „*Słupskie Prace Geograficzne*” (poprzednio *Słupskie Prace Matematyczno-Przyrodnicze*, ser. C. Na podstawie kryteriów MNiSW jest oceniane obecnie na 2 punkty. Czasopismo jest indeksowane na platformie Index Copernicus i aktualnie posiada wskaźnik (ICV:2013) - 5,31. W latach 2010-2014 IGiSR był organizatorem pięciu ogólnopolskich konferencji naukowych i jednej konferencji międzynarodowej.

Studenci włączani są do badań zarówno poprzez wybór tematów własnych prac dyplomowych i magisterskich oraz jako pracownicy pomocniczy. W latach 2010-2014 studenci byli także współautorami kilku prac naukowych opublikowanych w monografiach i czasopismach (w tym z listy B MNiSW)

Badania naukowe prowadzone w Jednostce są finansowane głównie z dotacji statutowej i koncentrują się głównie na problematyce lokalnej. Mają one na ogół ścisły związek z obszarami kształcenia na kierunku „geografia”, w tym z treściami nauczania zawartymi w ofercie dydaktycznej Jednostki i zakładanymi efektami kształcenia. Uderza stosunkowo niewielka

aktywność pracowników w poszukiwaniu środków finansowych, co znajduje wyraz w bardzo niskim poziomie uzyskiwanych dotacji w formie grantów zewnętrznych (NCN, NCBiR itp.). Nie sprzyja to podejmowaniu nowych, ambitnych zadań dydaktycznych. Dorobek naukowy pracowników Wydziału za lata 2010–2014 obejmuje zaledwie 10 publikacji w czasopiśmie indeksowanych w bazie JCR (lista A MNiSW) oraz 135 prac z listy B MNiSW, 18 monografii oraz 145 rozdziałów w monografiach i opracowaniach zbiorowych. Są to publikacje głównie z zakresu różnych dziedzin geografii adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. W opinii Zespołu Oceniającego dorobek ten jest bardzo słaby, biorąc pod uwagę znikomą liczbę prac opublikowanych w dobrych czasopiśmie międzynarodowych. Słaba aktywność naukowa Jednostki przyniosła skutek w przyznaniu jej niskiej kategorii naukowej C w wyniku ostatniej oceny parametrycznej. Zaleca się Władzom Wydziału podjęcie zdecydowanych działań promujących uprawianie dobrej nauki na poziomie międzynarodowym, gdyż wysoki poziom badań naukowych w znaczącym stopniu stymuluje jakość kształcenia.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ częściowo

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego.

Badania naukowe prowadzone w Jednostce mieszczą się w obszarach kształcenia, do których przypisany jest oceniany kierunek studiów i mają na ogół ścisły związek z treściami nauczania. Dorobek naukowy Jednostki należy ocenić jako słaby, co niewątpliwie nie sprzyja podnoszeniu jakości kształcenia. Zaleca się więc Władzom Wydziału podjęcie zdecydowanych działań promujących uprawianie dobrej nauki na poziomie międzynarodowym, gdyż wysoki poziom badań naukowych w znaczącym stopniu stymuluje jakość kształcenia.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) Warunki i tryb rekrutacji reguluje Uchwała Senatu Nr R.0004.21.14 z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie wprowadzenia nowego załącznika do uchwały nr R.004404.06.14 z dnia 26 lutego 2014 roku w sprawie przyjęcia aneksu do uchwały Senatu AP w Słupsku z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie zasad i trybu przyjęć oraz zakresu egzaminu wstępnego na studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia w roku akademickim 2014/2015, która przyjęta została zgodnie z art. 169 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Szczegółowe zasady oraz procedury rekrutacji są powszechnie dostępne na stronie internetowej Uczelni w oddzielnej zakładce przeznaczony dla kandydatów na studia. Zawierają one wszystkie niezbędne informacje o zasadach rekrutacji i wymaganych dokumentach oraz harmonogramie postępowania rekrutacyjnego. Przyjęcie kandydatów na studia pierwszego stopnia odbywa się na podstawie kompletu przedłożonych dokumentów (w tym świadectwa maturalnego). Po pierwszym roku studenci powinni wybrać jedną ze specjalności takich, jak: Kształtowanie i zarządzanie środowiskiem przyrodniczym, Gospodarka i polityka samorządowa, Geoinformacja, Bioklimatologia. Możliwość wyboru jednak w praktyce nie istnieje gdyż ze względu na zbyt małą liczbę studentów realizowana jest tylko jedna specjalność. Na studia

drugiego stopnia przyjęcie kandydatów następuje na podstawie złożonych wymaganych dokumentów. Wymagane jest ukończenie studiów pierwszego stopnia kierunku: „geografia” lub innych kierunków, pod warunkiem uzupełnienia w trakcie studiów drugiego stopnia przygotowania z zakresu studiów pierwszego stopnia dla kierunku „geografia”. Przedmioty do uzupełnienia wykształcenia w tym zakresie ustala Dziekan zgodnie z programem studiów I stopnia. Zasady rekrutacji nie dyskryminują żadnej grupy kandydatów.

2) W opinii studentów system oceny ich osiągnięć jest obiektywny i przejrzysty. Studenci w swoich wypowiedziach z zadowoleniem podkreślali, że od momentu rozpoczęcia zajęć znają zarówno podstawowe wymagania stawiane przez wykładowcę, jak i wymagania egzaminacyjne, a ich egzekwowanie w toku studiów jest konsekwentne. Egzaminy sprawdzają, w ocenie studentów, stopień uzyskania efektów kształcenia we wszystkich obszarach. Egzaminy są przeprowadzane z poszanowaniem studenta i w pełni odpowiadają wymogom przedstawionym na początku semestru. Studenci są przez swoich egzaminatorów informowani o prawie do powtórzenia egzaminu. Mają dostęp do swoich prac zaliczeniowych oraz uzyskania informacji zwrotnej o popełnionych błędach w czasie godzin wyznaczonych przez wykładowców na konsultacje. Korzysta z tego jednak niewielu studentów, gdyż najczęściej nie widzą oni takiej konieczności. System oceny studentów spełnia zatem swoje zadanie jakim jest sprawdzenie nabytej wiedzy oraz kompetencji i umiejętności. Jest on klarowny i obiektywny oraz bardzo dobrze oceniany przez studentów.

3) Na wizytowanym kierunku studenci mają możliwość skorzystania z wymiany międzyuczelnianej w ramach programu międzynarodowego ERASMUS+. Zasady aplikowania zostały zamieszczone na stronie internetowej Uczelni. System informacyjny służący rozpowszechnianiu wiedzy o programach wymiany funkcjonuje prawidłowo. Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci wykazali jednak bardzo niewielkie zainteresowanie realizowaniem wyjazdów zagranicznych. Znaczna ich część podkreślała, że takie wyjazdy są dla nich zdecydowanie zbyt kosztowne, a także zwrócili uwagę na pojawiające się bariery językowe - żaden z obecnych na spotkaniu studentów jak dotąd nie skorzystał z możliwości wyjazdu. Zespół Oceniający zaleca więc podjęcie przez Władze Jednostki intensywnych działań zachęcających studentów do korzystania z możliwości wymiany zagranicznej oraz zmierzających do wypracowania zasad udzielania studentom wyjeżdżającym wsparcia materialnego, a także doskonalenia znajomości języków obcych. Studenci ocenianego kierunku mają także możliwość korzystania z wymiany krajowej (program MOST), jednak obecni na spotkaniu z Zespołem Oceniającym nie mieli wiedzy o istnieniu takich możliwości. Należy więc zalecić Władzom Jednostki podjęcie działań informacyjnych dotyczących także możliwości realizowania studenckiej wymiany w skali krajowej.

4) System pomocy materialnej na wizytowanym kierunku został dostosowany do wymogów wynikających z ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 1198). Przyznawanie świadczeń pomocy materialnej odbywa się zgodnie z „Regulaminem pomocy materialnej” wprowadzonym Zarządzeniem nr R.0210.49.14 Rektora Akademii Pomorskiej w Słupsku z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów i doktorantów Akademii Pomorskiej w Słupsku. Został on opracowany w porozumieniu z Samorządem Studenckim i zyskał jego akceptację.

Studenci wizytowanego kierunku mogą się ubiegać o następujące świadczenia: stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnością, stypendium Rektora dla najlepszych studentów oraz zapomogi. Przewidywane formy pomocy materialnej są zgodne z art. 173 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Podział środków z Funduszu Pomocy Materialnej uwzględnia właściwą proporcję pomiędzy świadczeniami, a tym samym spełnia wymogi zawarte w art. 174 ust. 4 Ustawy. Dokonywany jest on w porozumieniu z Samorządem Studenckim. Rozpatrywaniem wniosków i podejmowaniem decyzji o przyznaniu świadczeń pomocy materialnej zajmuje się Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna. Większość składu obu Komisji stanowią studenci, co jest zgodne z art. 177 ust. 3 Ustawy.

Zgodnie z art. 179 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym Rektor w porozumieniu z uczelnianym organem Samorządu Studenckiego na początku roku akademickiego ustala wysokość dochodu na osobę w rodzinie studenta uprawniającą do ubiegania się o stypendium socjalne. Stypendium to przyznawane jest na okres jednego roku na podstawie aktualnych zaświadczeń o dochodach rodziny studenta.

Stypendium Rektora dla najlepszych studentów może otrzymywać na swój wniosek student, który uzyskał za poprzedni rok studiów wysoką średnią ocen lub posiada osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wysokie wyniki sportowe we współzawodnictwie krajowym lub międzynarodowym, co jest zgodne z art. 181 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Należy podkreślić, że Regulamin pomocy materialnej jest udostępniony studentom na stronie internetowej Uczelni. Dodatkowo, zainteresowani studenci mogą uzyskać szczegółowe informacje od pracowników Dziekanatu.

Decyzje wydawane studentom w sprawach pomocy materialnej zawierają wszystkie niezbędne elementy określone w art. 107 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego, w tym zawierają informacje na temat procesu odwoławczego. Decyzje te są dostarczane studentowi w formie pisemnej za pokwitowaniem odbioru w Rektoracie, a w przypadku ich nieodebrania są wysyłane na adres korespondencyjny studenta w terminie 60 dni od daty ich wydania. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym PKA

proces przyznawania świadczeń pomocy materialnej nie budzi zastrzeżeń i jest przejrzysty. Jak podkreślali, otrzymują oni należyte wsparcie w procesie ubiegania się o środki.

Studenci wizytowanego kierunku mają dostęp do informacji dotyczących planu ich zajęć oraz odwołanych zajęć dydaktycznych. Pozytywnie oceniają plan zajęć, a w przypadku studentów niestacjonarnych również harmonogram zjazdów, choć podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA zgłosili propozycję wprowadzenia elementów kształcenia na odległość. Uzasadnili to możliwością realizacji części zajęć w domu i ograniczenia czasu spędzanego na Uczelni do niezbędnego minimum. Nauczyciele akademicki są dostępni dla studentów podczas trwania dyżurów dydaktycznych, a także umożliwiają im kontakt drogą elektroniczną lub telefoniczną. Również Władze Wydziału pełnią dyżury, podczas których dostępni są dla studentów. Wymiar czasu trwania konsultacji studenci uznali za wystarczający.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym studenci pozytywnie wypowiedali się o ich relacjach z Władzami Wydziału oraz obsługą administracyjną, wskazując na indywidualne traktowanie każdego interesanta i życzliwą atmosferę. Współpraca z Władzami Wydziału ma bezpośredni charakter, który korzystnie wpływa na studiowanie oraz daje możliwość szybkiego reagowania na pojawiające się problemy i konflikty. Studenci podkreślili również, że zawsze mogą liczyć na pomoc oraz rzetelną informację od pracowników Dziekanatu. Ponadto pozytywnie ocenili system rozpatrywania wniosków i rozstrzygania skarg, który w opinii studentów funkcjonuje poprawnie.

Wszelkie informacje dotyczące poszczególnych przedmiotów znajdujących się w aktualnej ofercie dydaktycznej studenci mogą uzyskać dzięki sylabusom. Zawierają one treści kształcenia, zakładane efekty kształcenia oraz metody weryfikacji ich osiągnięcia przez studenta oraz literaturę podstawową i uzupełniającą. Zdaniem studentów jest to pomocne narzędzie, jednak większość z nich nie sięga po nie. Okazuje się, że informacje przekazywane bezpośrednio przez nauczycieli akademickich prowadzących przedmiot są, z punktu widzenia studentów, wystarczające. W ocenie studentów zalecana literatura jest dostępna i odpowiednia do treści nauczania z danego przedmiotu. Materiały uzupełniające do zajęć są również często przesyłane przez nauczycieli akademickich na grupowe adresy e-mail, dzięki czemu każdy student ma możliwość zapoznania się z nimi.

Zasady dyplomowania są znane studentom wizytowanego kierunku. Na spotkaniu z Zespołem Oceniającym zgodnie stwierdzili oni, że żadna z osób nie spotkała się z problemem dotyczącym możliwości indywidualnego wyboru tematu pracy dyplomowej. Studenci pozytywnie oceniają także wsparcie merytoryczne otrzymywane od promotorów.

Podczas spotkania z Zespołem Oceniającym PKA studenci zwrócili uwagę na konieczność płacenia za dojazdy i pobyt na zajęciach terenowych, które należą do zajęć obowiązkowych objętych programem studiów. Zaleca się więc wprowadzenie alternatywnych zajęć terenowych nie

wiążących się z koniecznością ponoszenia przez studentów opłat lub rozważenie możliwości pokrycia studentom odbywającym zajęcia terenowe kosztów dojazdu i zakwaterowania na czas trwania zajęć. Kolejnym problemem zgłoszonym przez studentów jest brak dostępu do oprogramowania potrzebnego do pisania prac dyplomowych oraz brak dostępu do bezprzewodowego Internetu. Studenci postulowali także zwiększenie udziału zajęć praktycznych oraz wyjazdów terenowych, które są im potrzebne do zrealizowania wszystkich efektów z zakresu umiejętności oraz kompetencji społecznych. Studenci pozytywnie oceniali liczebność grup oraz dobrze ułożony plan zajęć.

W Uczelni działa Samorząd Studencki. Zajmuje się on m.in. animacją życia kulturalnego. Przedstawiciele środowiska studenckiego podkreślają, że Władze wspierają prowadzone przez nich inicjatywy. Na wizytowanym kierunku nie funkcjonuje żadne koło naukowe.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólne⁴ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1)** Warunki i tryb rekrutacji na studia na ocenianym kierunku są przejrzyste o ogólnie dostępne. Zasady rekrutacji, nie dyskryminując żadnej grupy kandydatów, zapewniają właściwą ich selekcję.
- 2)** System oceny studentów spełnia zadanie jakim jest sprawdzenie osiągania zakładanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy oraz kompetencji i umiejętności. Jest on klarowny i obiektywny oraz bardzo dobrze oceniany przez studentów.
- 3)** Na wizytowanym kierunku studenci mają możliwość korzystania z wymiany międzynarodowej i krajowej, jednak nie są one przez nich realizowane. Zaleca się podjęcie działań zmierzających do wypracowania zasad udzielania wszechstronnego wsparcia ze strony Wydziału studentom decydującym się na uczestnictwo w wymianie krajowej lub międzynarodowej.
- 4)** System pomocy naukowej i dydaktycznej sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu przez nich założonych w programie studiów efektów kształcenia. Studenci mają bardzo dobre relacje z kadrą dydaktyczną, jest ona ich zdaniem przyjazna i bardzo dobrze przygotowana merytorycznie. Stypendia są przyznawane sposób przejrzysty, poprawny i wypłacane bez zbędnych opóźnień w wypłacie. Zaleca się zniesienie opłat za obowiązkowe zajęcia terenowe lub wprowadzenie alternatywnych zajęć terenowych nie wiążących się z koniecznością ponoszenia przez studentów kosztów dojazdu na zajęcia i zakwaterowania w czasie ich trwania.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

1) Zasady funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia zostały określone:

- Uchwałą Senatu nr R/004/18/12 z dnia 28 marca 2012 r. wprowadzającą Aneks nr 1 do uchwały nr R/0004/10/10 z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie przyjęcia Wewnętrznego systemu zapewniającego jakość kształcenia w AP w Słupsku (wprowadzenie Załącznika nr 2 – Schemat organizacyjny „Wewnętrznego systemu zapewniającego jakość kształcenia w AP w Słupsku);
- Uchwałą Senatu nr R/004/24/12 z dnia 25 kwietnia 2012 r. wprowadzającą Aneks nr 2 do uchwały Nr R/0004/10/10 z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie przyjęcia Wewnętrznego

systemu zapewniającego jakość kształcenia w AP w Słupsku (załącznik nr 1 przyjął nową treść i nazwę: Załącznik nr 1a – Opis wewnętrznego systemu zapewnienia jakości w AP w Słupsku).

- Uchwałą Senatu nr R10004/32/13 z dnia 19 czerwca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia w Akademii Pomorskiej w Słupsku.

Nadzór nad wdrożeniem i doskonaleniem systemu zarządzania jakością kształcenia w Uczelni sprawuje Rektor. Prace związane z projektowaniem, wdrażaniem, funkcjonowaniem i doskonaleniem Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia (WSZJK) koordynuje Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia. Do jego zadań należy: podejmowanie działań o charakterze koncepcyjnym i organizacyjnym oraz koordynacja przedsięwzięć zmierzających do zapewniania i podnoszenia jakości kształcenia, kierowanie pracami nad projektowaniem, opracowaniem i wdrożeniem systemu zapewnienia jakości kształcenia, współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi Uczelni w zakresie wdrażania i zarządzania systemem jakości kształcenia, gromadzenie i przetwarzanie informacji dotyczących wdrażania systemu zapewnienia jakości kształcenia, monitorowanie działań zmierzających do zapewniania jakości kształcenia, sporządzanie corocznych raportów z działań na rzecz jakości kształcenia na podstawie otrzymanych sprawozdań z prac poszczególnych komisji, przedstawienie do zaopiniowania i zatwierdzenia Rektorowi Uczelni do dnia 20 października każdego roku akademickiego rocznego raportu za rok poprzedni. Zadania WSZJK Akademii Pomorskiej w Słupsku są następujące: tworzenie warunków do budowania kultury jakości, wspomaganie rozwoju i działań projakościowych poszczególnych jednostek organizacyjnych Uczelni, opracowanie dokumentów pomocnych przy realizowaniu poszczególnych zadań w ramach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości, podnoszenie rangi pracy dydaktycznej, motywowanie pracowników i studentów do doskonalenia jakości procesu nauczania i uczenia się, podnoszenie konkurencyjności i atrakcyjności Uczelni, współpraca ze środowiskiem lokalnym, systematyczne przeprowadzanie oceny jakości kształcenia oraz wskazywanie kierunków zmian i doskonalenia.

Strukturę Systemu tworzą:

- Rektor,
- Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia,
- Komisja ds. Jakości Kształcenia,
- Prorektorzy: ds. Nauki, ds. Kształcenia i Studentów, ds. Programów Europejskich i Współpracy z Gospodarką,
- Senacka Komisja ds. Nauki,
- Uczelniana Komisja Oceniająca,
- Senacka Komisja Dydaktyki,
- Komisja Weryfikująca Programy Kształcenia,
- Komisja ds. Kształcenia na Studiach Podyplomowych,
- Komisja ds. Praktyk i Staży,
- Komisja ds. Badania Losów Absolwentów,

- Komisja ds. Współpracy Międzynarodowej,
- Wydziałowe Komisje ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia,
- Instytutowe i Katedralne Komisje ds. Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia,
- Komisja ds. Publikacji Informacji.

Uchwałą Senatu nr R/0004/18/13 z dnia 24 kwietnia 2013 r. zostały zatwierdzone regulaminy komisji funkcjonujących w ramach WSZJK oraz procedury dotyczące zapewniania jakości kształcenia. Za funkcjonowanie WSZJK na poziomie Wydziału odpowiada Dziekan. Wyznacza on cele i działania Wydziału w zakresie zarządzania jakością kształcenia oraz monitoruje ich osiągnięcie. Na wniosek Dyrektora/Kierownika Instytutu/Katedry powołuje Instytutową/Katedralną Komisja ds. WSZJK, a spośród członków Instytutowych i Katedralnych Komisji powołuje Wydziałową Komisję ds. WSZJK. Dziekan do końca grudnia zatwierdza i przedstawia Radzie Wydziału roczny raport z oceny i monitorowania efektów i jakości kształcenia na Wydziale. Zarządzeniem Rektora nr R.0210.35.14 z dnia 30 kwietnia 2014 r. został wprowadzony wzór sprawozdania Dziekana z działalności Wydziału. Składy komisji są aktualizowane w październiku każdego roku akademickiego. Komisja podlega Dziekanowi Wydziału i pełni funkcję doradczą i rekomendacyjną.

Do zadań Wydziałowych Komisji należy: wdrażanie procedur opracowanych przez komisje ds. jakości kształcenia, kontrola programów pod względem ich zgodności z wymogami i procedurami przyjętymi w Uczelni, monitorowanie bazy dydaktycznej, nawiązanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, przedstawianie Radzie Wydziału sprawozdań z oceny efektów kształcenia, przedstawianie Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia wyników samooceny w postaci raportów samooceny i planów działań naprawczych z zakresu jakości kształcenia wraz z harmonogramem ich wdrażania.

Instytutem Geografii i Studiów Regionalnych, kieruje Dyrektor powoływany i odwoływany zgodnie z § 30 i § 34 Statutu Akademii Pomorskiej w Słupsku. Organem opiniodawczym i doradczym jest Rada Instytutu. System Zarządzania Jakością Kształcenia, który funkcjonuje na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku określa zadania Dziekana i WK ds. WSZJK w zakresie funkcjonowania Systemu na poziomie Wydziału. Dziekan, na wniosek Dyrektora Instytutu powołuje, w październiku każdego roku, Instytutowe Komisje ds. WSZJK. W skład tych komisji wchodzi: pracownicy naukowo – dydaktyczni i dydaktyczni, którzy stanowią minimum kadrowe dla danego kierunku oraz studenci. Głównym zadaniem tych komisji jest podejmowanie przedsięwzięć zmierzających do zapewniania, monitorowania i doskonalenia jakości kształcenia oraz gromadzenie i przetwarzanie informacji dotyczących wdrażania systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia.

Dokumentacja przedstawiona w toku wizytacji, wskazuje, że zarówno w programie studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia na kierunku „geografia” uwzględniono funkcjonowanie WSZJK na kierunku, w tym:

- organizację i realizację procesu kształcenia (ocena planów studiów i programów nauczania, ocena organizacji procesu kształcenia, ocena pracowników naukowo-dydaktycznych przez studentów, oceny okresowe pracowników naukowo-dydaktycznych, ocena efektów kształcenia z wykorzystaniem szeregu mierników ilościowych i jakościowych, ocena systemu wsparcia studentów, w tym ocena pracy opiekuna roku przez studentów, ocena współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym);
- działalność naukową, w tym prowadzenie badań naukowych związanych z kierunkiem studiów (oceniając osiągnięcia naukowe prowadzących zajęcia na kierunku);
- infrastrukturę naukowo-dydaktyczną (ocena infrastruktury);
- kierowanie i zarządzanie (ocena systemu kierowania i zarządzania na kierunku).

Monitorowanie procesu doskonalenia programów kształcenia pod względem ich zgodności z wymaganiami KRK jest zadaniem Komisji Weryfikującej Programy Kształcenia, powołanej zarządzeniem Rektora Nr R/0210/120/11 z dnia 22 grudnia 2011 r. W skład Komisji wchodzi przedstawiciele pracowników naukowo-dydaktycznych z różnych jednostek wydziałowych, w tym także z Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego. Komisja ds. WSZJK gromadzi napływające w trakcie roku akademickiego propozycje dotyczące doskonalenia efektów kształcenia kierowane przez studentów, wykładowców, przedstawicieli pracodawców i absolwentów, przeprowadza dyskusje w tym zakresie i przedkłada swoje propozycje Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia analizuje zgłoszone propozycje i opiniuje ewentualne zmiany, przekazując swoją opinię do Rady Wydziału. Rada Wydziału opiniuje zmiany w efektach kształcenia. Po wydaniu opinii kieruje propozycje do Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia, co pozwala na utrzymanie przejrzystości informacji oraz uzyskanie dodatkowych merytorycznych informacji zwrotnych i przygotowania ostatecznej wersji efektów kształcenia. Efekty są przedstawiane Radzie Wydziału, która podejmuje decyzję o ich zatwierdzeniu lub odrzuceniu.

Jedną z procedur WSZJK są hospitacje. Ich celem jest systematyczne dążenie do poprawy jakości procesu dydaktycznego. Pozyskane informacje zwrotne stanowią podstawę przeprowadzanych analiz oraz ocen efektów kształcenia. Hospitacje zajęć dokonywane są w oparciu o uchwałę Senatu nr R/0004/02/13 z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedur hospitacji zajęć dydaktycznych. System ankietyzacji jest prowadzony w oparciu o uchwałę Senatu nr R/0004/27/13 z dnia 29 maja 2013 r. Uchwała wprowadza następujące procedury: procedurę przeprowadzania ankietyzacji wśród studentów w celu oceny nauczycieli akademickich, procedurę przeprowadzania ankietyzacji wśród studentów w celu oceny pracowników administracji oraz procedurę dotyczącą oceny przyczyn rezygnacji ze studiów.

Ankietyzacja nauczycieli akademickich dotyczy realizacji procesu dydaktycznego (ankietyzacja jest prowadzona raz w semestrze, na ostatnich zajęciach dydaktycznych) oraz opiekunów lat (jeden raz w roku, od dnia rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej do dnia zakończenia sesji poprawkowej). Uchwałą nr R/0004/16/13 z dnia 24 kwietnia 2013 r. został wprowadzony zmodyfikowany kwestionariusz oceny nauczyciela akademickiego przez studentów. Kwestionariusz ankiety zawiera pytania m.in. o program nauczania, kadre naukowo-dydaktyczną, organizację procesu kształcenia. Po zakończeniu ankietyzacji Pełnomocnik Rektora ds. HMS „Wirtualny Dziekanat” przesyła wyniki ankiet dyrektorom Instytutów/Katedr, kierownikom jednostek międzywydziałowych. Instytutowe i Katedralne komisje ds. WSZJK opracowują zestawienie wyników przeprowadzonej ankiety, które następnie przekazują do Wydziałowej Komisji ds. WSZJK. Wydziałowa Komisja przesyła zbiorcze zestawienie wyników ankiety do Uczelnianej Komisji Oceniającej. Komisja dokonuje analizy wszystkich zestawień i opracowuje zestawienie zbiorcze, które następnie przekazuje Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia oraz Przewodniczącemu Komisji ds. Publikacji Informacji. Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród studentów, dotyczące oceny nauczycieli akademickich są przechowywane w formie elektronicznej przez okres 5 lat w Biurze Nauki.

W kontekście ustaleń dokonanych przez ZO, należy stwierdzić, że Jednostka powinna w większym zakresie niż obecnie objąć wewnętrznym systemem zapewniania jakości kształcenia monitorowanie minimum kadrowego dla wizytowanego kierunku. Stwierdzone uchybienia dotyczące zgłoszenia do minimum osoby nieposiadającej aktualnego stosunku zatrudnienia, przypadków braku dokumentacji pozwalającej na uznanie deklarowanych stopni i tytułów naukowych, niezauważenie przekroczenia przez jedną osobę limitu minimum kadrowych określonego w art. 112a, pomimo posiadania informacji na ten temat w oświadczeniu dotyczącym zgody na zaliczenie do minimum, świadczą o nieskuteczności systemu w tym obszarze.

2) Udział studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia posiada zinstytucjonalizowany wymiar: przedstawiciele tej grupy wewnętrznych interesariuszy mają swoich reprezentantów w Wydziałowej oraz Instytutowej Komisji ds. WSZJK. Ponadto formą uczestnictwa studentów w procesie zapewniania jakości jest udział w procesie ankietyzacji dotyczącym m.in. oceny pracy nauczycieli akademickich, satysfakcji ze studiowania. W zakresie formalnych aspektów reprezentacji studentów w gremiach decyzyjnych, przedstawiciele studentów i doktorantów stanowiąc nie mniej niż 20% składu Rady Wydziału oraz Senatu Uczelni, mają zapewnioną właściwą reprezentację, co wypełnia dyspozycję art. 61 ust. 3 oraz art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Na podstawie udostępnionej dokumentacji należy stwierdzić, że podczas zebrań reprezentanci studentów mają możliwość przedstawiania uzyskanych wcześniej od pozostałej części tej grupy społeczności akademickiej opinii lub postulatów proponowanych

zmian dotyczących m.in. wprowadzenia nowych przedmiotów w programie studiów. W kontekście udziału absolwentów w doskonaleniu procesu kształcenia, należy podkreślić, że pomimo wdrożenia i doskonalenia narzędzi umożliwiających monitorowanie losów zawodowych, w odniesieniu do wizytowanego kierunku Jednostka nie potrafiła wskazać wymiernych efektów prowadzonych działań. Zaleca się zatem dalsze doskonalenie rozwiązań dotyczących włączania absolwentów w proces zapewniania jakości. Na podstawie przedłożonej dokumentacji oraz udostępnionych informacji należy stwierdzić, że przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego współpracują z jednostkami Uczelni, w tym z Instytutem Geografii i Studiów Regionalnych, w formie:

- uczestniczenia w Radzie Gospodarczej przy AP,
- realizacji praktyk zawodowych (SPS) i pedagogicznych (SDS), z aktywnym udziałem w ocenie studentów oraz możliwości wskazania uwag i zaleceń do programu kształcenia,
- systemu ćwiczeń terenowych, których program zapewnia kontakt studenta oraz opiekuna z pracodawcą, a także wspólne opracowywanie planu zajęć,
- indywidualnych konsultacji programu kształcenia z pracodawcami,
- konsultacji w ramach IK ds. WSZJK.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym w zakresie konsultowania programów kształcenia oraz realizacji praktyk zawodowych, jest realizowana na podstawie listów intencyjnych, porozumień i umów o współpracy na poziomie Instytutu, Wydziału i Uczelni. Pozytywnie należy ocenić dodatkowe działania Instytutu Geografii i Studiów Regionalnych, który celem poznania aktualnych potrzeb rynku pracy i wykorzystania do kształtowania programów kształcenia przeprowadził w 2014 r. diagnozę rynku pracy subregionu słupskiego, w której określono oczekiwania pracodawców w aspekcie prowadzonych kierunków studiów. Dodatkowo Instytut realizuje projekt pilotażowy NCBiR „Słuchamy Pracodawców! – więcej kształcenia praktycznego na Akademii Pomorskiej w Słupsku” – okres realizacji 15 listopada 2014 r. do 30 września 2015 r. w wyniku którego wraz z pracodawcami mają zostać wypracowane programy staży studenckich lepiej przygotowujące absolwentów kierunku Geografia do wejścia na rynek pracy.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
wiedza	+	+	+	+/-	+/-	+
umiejętności	+	+	+	+/-	+/-	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+/-	+/-	+

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia- pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
-- nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego³ znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Struktura zarządzania ocenianym kierunkiem studiów jest przejrzysta stwarza możliwości kontroli realizacji zakładanych efektów kształcenia, zawiera też procedury, których stosowanie zapewnia możliwość stałego doskonalenia jakości kształcenia, jednak skuteczność Systemu w niektórych obszarach wymaga poprawy. W kontekście ustaleń dokonanych przez ZO, należy stwierdzić, że Jednostka powinna w większym niż obecnie zakresie objąć wewnętrznym systemem zapewniania jakości kształcenia monitorowanie minimum kadrowego dla wizytowanego kierunku.. Zaleca się także kontrolę wypełniania realizacji wymaganych stosownymi przepisami proporcji zajęć do wyboru oraz zajęć z bezpośrednim udziałem prowadzącego. Te obszary związane bezpośrednio z jakością kształcenia nie były, jak dotąd, skutecznie monitorowane przez WSZJK.
- 2) Udział wszystkich grup interesariuszy wewnętrznych, a także przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego Jednostki w procesie doskonalenia jakości kształcenia jest widoczny. Rola poszczególnych grup interesariuszy w tym procesie jest poprawnie określona. Zaleca się doskonalenie rozwiązań dotyczących włączania absolwentów w proces zapewniania jakości.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		x			
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		x			
3	program studiów			x		
4	zasoby kadrowe		x			
5	infrastruktura dydaktyczna		x			
6	prowadzenie badań naukowych ³				x	
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się			x		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości			x		

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Kształcenie na kierunku „geografia” realizowane obecnie na Wydziale Matematyczno-Przyrodniczym Akademii Pomorskiej w Słupsku charakteryzuje się bardzo dużą szerokością oferty dydaktycznej wyrażającą się znaczną liczbą specjalizacji. Ze względu jednak na zbyt małą liczbę studentów, w praktyce realizowane są tylko nieliczne z nich, co powoduje, że oferta dydaktyczna w praktyce nie jest tak szeroka, jak wynikałoby to z deklaracji Jednostki. Zespół Oceniający PKA sugeruje więc rozważenie przez Władze Jednostki, czy celowa jest oferta aż tylu specjalności i czy wysoki stopień specjalizacji jest korzystny w przypadku studiów I stopnia. Zespół Oceniający sugeruje zmniejszenie liczby specjalności w ofercie dydaktycznej poprzez rezygnację ze specjalności „martwych”. Zaleca się także umożliwienie studentom realizowania wymaganej

³ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

przepisami proporcji punktów ECTS uzyskiwanych przez zaliczanie przedmiotów do wyboru. Niezbędne jest także zwiększenie liczby godzin na studiach stacjonarnych I i II stopnia tak, aby warunek realizowania co najmniej połowy programu kształcenia w postaci zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich został spełniony.

Na podkreślenie zasługuje dobra współpraca Jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co skutkuje doskonaleniem oferty dydaktycznej. Zmianie powinien ulec system organizacji zajęć terenowych – należy tu zalecić rozważenie wprowadzenia alternatywnych sposobów zaliczania zajęć terenowych przez studentów, nie pociągających za sobą konieczności ponoszenia przez nich kosztów dojazdu na zajęcia i zakwaterowania podczas ich trwania. Sugeruje się także zintensyfikowanie działalności naukowej poprzez aktywne zdobywanie grantów badawczych i rozwijanie współpracy międzynarodowej, co bez wątpienia przyczyni się do podniesienia jakości kształcenia.

Na Wydziale funkcjonuje Wewnętrzny System Zapewnienia Jakości Kształcenia, którego konstrukcja i narzędzia służące monitorowaniu procesu nauczania służą poprawie jakości kształcenia, jednak skuteczność Systemu wymaga poprawy. Zaleca się włączenie do obowiązujących procedur konieczności corocznego weryfikowania składu minimum kadrowego ocenianego kierunku, a także wypełniania realizacji wymaganych stosownymi przepisami proporcji zajęć do wyboru oraz zajęć z bezpośrednim udziałem prowadzącego. Te obszary związane bezpośrednio z jakością kształcenia nie były, jak dotąd, skutecznie monitorowane przez WSZJK.

W odpowiedzi na Raport Zespołu Oceniającego władze Uczelni przedstawiły wyjaśnienia oraz wyczerpującą informację o podjęciu intensywnych działań naprawczych i porządkujących stanowiących realizację zaleceń zawartych w raporcie Zespołu Oceniającego, przedstawiły też stosowną dokumentację dotyczącą podjętych działań, w tym m.in.:

1. decyzją Rady Instytutu z dnia 26.06.2015 r. w programie kształcenia dla specjalizacji nauczycielskiej wprowadzono, obok efektów kierunkowych, efekty wynikające ze standardu dla nauczycieli;
2. wyjaśniono wątpliwości Zespołu Oceniającego dotyczące stosowanego w Uczelni sposobu kalkulowania liczby punktów ECTS uzyskiwanych przez studenta w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela;
3. dokonano zmian w programie studiów I i II stopnia zapewniających możliwość uzyskiwania przez studentów 30% punktów ECTS w ramach zajęć do wyboru;
4. przedstawiono uzupełnienie wykazu dorobku publikacyjnego pracowników Wydziału prowadzących zajęcia na kierunku „geografia” za lata 2010-2014;

5. wprowadzono do programu studiów bezpłatne zajęcia alternatywne w stosunku do odpłatnych zajęć terenowych, pozwalające studentom na osiągnięcie takich samych efektów kształcenia bez konieczności ponoszenia kosztów wyjazdu;
6. decyzją Rady Instytutu z dnia 26.06.2015 r. wprowadzono obowiązek corocznej (do dnia 30 czerwca) weryfikacji minimum kadrowego dla prowadzonych kierunków kształcenia na kolejny rok akademicki;
7. przedstawiono szczegółowe procedury weryfikowania i zatwierdzania programów kształcenia obowiązujące w Akademii Pomorskiej w Słupsku.

W opinii Prezydium PKA działania naprawcze podjęte przez Wydział pozwalają na zmianę oceny stopnia spełniania kryteriów 3 – „Program studiów” i 8 – „Wewnętrzny system zapewnienia jakości z „znacząco” na „w pełni” oraz 6 – „Prowadzenie badań naukowych” z „częściowo” na „znacząco”:

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
3	program studiów		x			
6	prowadzenie badań naukowych ⁴			x		
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		x			

Oceny końcowe pozostałych kryteriów pozostają bez zmian.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego PKA

Prof. dr hab. Michał Kozakiewicz

⁴ Ocena obligatoryjna jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.